

Izdaja upravni odbor
Železarne Ravne

Ureja uredniški odbor

Alojz Breznikar, Jože Dela-
lut, Franc Golob, Ivo Ko-
hlenbrand, Marjan Kolar,
Dušan Miler, Peter Orožen,
Jože Sater, inž. Mitja Špek

Odgovorni urednik:

Marjan Kolar

Tel. int. 304

Tisk: ČP Mariborski tisk,
Maribor

Jubilej delavskih parlamentov

Minilo je komaj petnajst let, odkar so delavci prevzeli upravljanje železarne, pa se nam zdi, kot da nikoli ni moglo biti drugače, zato se marsikdaj niti ne zavedamo prav, kakšen resnično velik zgodovinski dogodek je to bil.

Ni šlo samo za prehod od administrativnega socializma k delavskemu upravljanju, temveč za uresničenje prastarih želja proletariata, da bi bil resničen lastnik — upravljalet proizvodnih sredstev. Poleg tega pomeni samoupravljanje v načelu rešitev večnih filozofskih iskanj o popolnoma pravični oblasti in vladi, v kateri ne bi eden vsiljeval svoje volje drugim, temveč bi vladali vsi.

Danes je naše delavsko samoupravljanje dokončno oblikovano in priznано kot izredna pridobitev tudi v svetu. Postalo je del zavesti vsakega delavca, njegova potreba in njegov način sodelovanja pri nadaljnjem oblikovanju socializma. Organi upravljanja so danes vir politične moči naše družbe, prek njih je delavski razred postal vodilna družbena sila.

Delavsko samoupravljanje je dalo veliko spodbudo in moč našim delovnim skupnostim ter jim odkrilo široke možnosti razvoja. Zrasel je tempo gospodarske dejavnosti, povečala se je produktivnost dela. V dobi obstajanja delavskega samoupravljanja je naša država zabeležila najvišjo stopnjo rasti gospodarske aktivnosti na osnovi narodnega dohodka.

Na vsem svetu samo v naši državi delovne organizacije samostojno odločajo o delitvi večjega dela dohodka, po lastnem preudarku postavljajo merila za nagrajevanje in odločajo o svojem nadaljnjem razvoju.

Ze sam obstoj organov upravljanja je v minulih petnajstih letih vplival na splošno gospodarsko politiko v državi in na spremembe v gospodarskem sistemu, posebno pa na delitev dohodka gospodarskih organizacij. Samoupravljanje je spremenilo po-

ložaj naših delovnih ljudi in je ustvarilo nove proizvodne odnose. Spremenilo je položaj gospodarskih organizacij v našem gospodarskem sistemu, dalo je drugačen pomen planiranju v podjetjih in v družbenih planih nasploh. Vplivalo je na našo gospodarsko zakonodajo, na nadaljnji razvoj države in na splošno graditev socialistične družbe. Oblikovalo je nova razmerja v delitvi osebnih dohodkov in nove norme v delovnih odnosih. Odločneje je vplivalo na uvedbo družbenega upravljanja v vrsti ustanov in javnih služb.

(Nadaljevanje na 6. strani)

Iz dela organov upravljanja

Zadnje zasedanje delavskega sveta podjetja je bilo zaradi važnosti dnevnega reda, razprave in sprejetih zaključkov sigurno najvažnejše v letošnjem letu, saj so člani tega organa razpravljali in odločali o akcijskem programu za izvedbo gospodarske reforme v naši železarni.

Ze od zasedanja 30. 7. 1965, na katerem je delavski svet sprejel osnovne smernice ukrepov za gospodarsko reformo, se je v naši železarni vršila obsežna aktivnost za uveljavitev smotrov reforme. Ob sodelovanju predstavnikov organov upravljanja, družbeno političnih organizacij in strokovno vodstvenega kadra so bili obravnavani vsi predlogi in oblikovane naloge, katerih uveljavitev in izvršitev bi naši delovni skupnosti tudi v novih poslovnih pogojih zagotovile stabilizacijo in nadaljnji napredek.

Ze 31. 7. 1965 je bil obračunskim enotam poleg oblikovanega akcijskega programa, ki predvideva naša prizadevanja predvsem:

- v povečanju obsega proizvodnje,
 - v varčevanju s surovinami, pomožnim materialom in energijo ter
 - v povečanju produktivnosti dela,
- posredovan tudi predlog plana proizvodnje, blagovne proizvodnje in realizacije podjetja. Nekaj dni kasneje pa za isto obdobje še predlog plana delovne sile, izvoza in finančni plan.

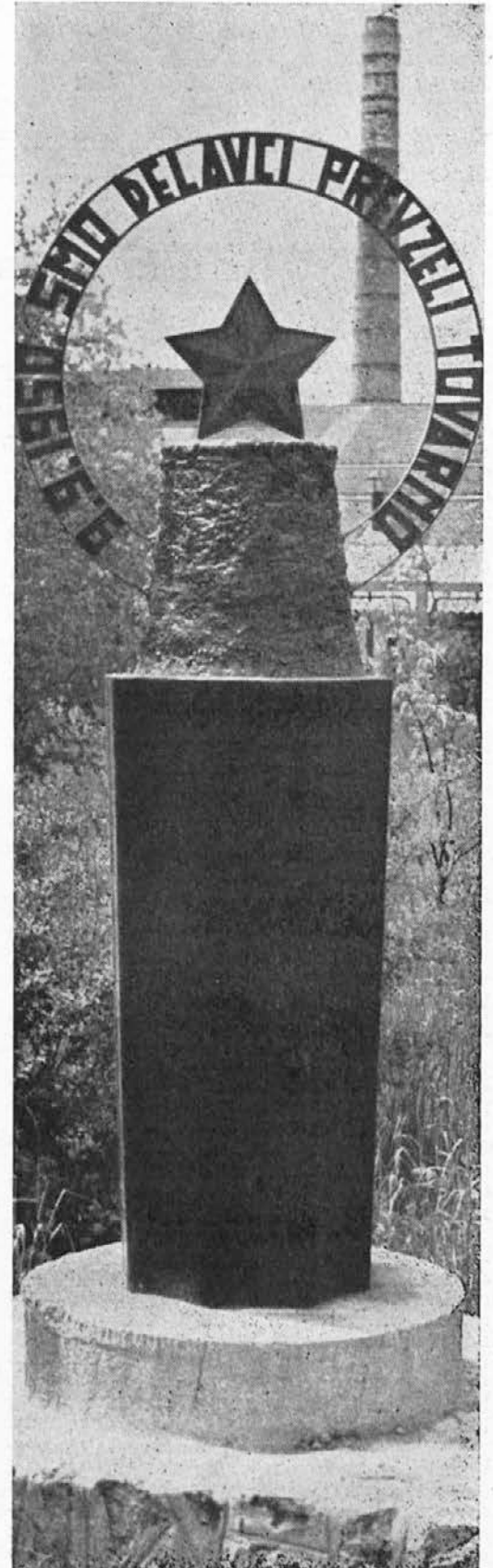
Po detajlni obravnavi plana interne in eksterne realizacije so bile upošteevane nekatere pripombe in izdelan končni predlog plana za celo podjetje in posamezne obračunske enote. Obravnava po obračunskih enotah je pokazala, da so bila planska predvidevanja pravilna, čeprav uresničitev zahteva prizadevnost vseh zaposlenih.

Člani delavskega sveta so v razpravi ob obravnavi akcijskega programa za izvedbo gospodarske reforme poudarili, da so na sestankih po obračunskih enotah poleg predvi-

(Nadaljevanje na 2. strani)

IZ VSEBINE

Za uspeh podjetja skrbijo tudi vzdrževalni obrati — Zalostna bilanca nezdod — Kiparji so odšli, dela so ostala — Čez 150 športnikov-železarjev na Ravnah — Sklepi upravnega odbora — Naši obrazi — Prehodne napake — Kako obratujejo nove energetske naprave — Kakšne so nove stanarine

Gibanje osebnih dohodkov za JULIJ 1965

OBRAČ. ENOTA	Povpr. število zaposl.	Število opravil. ur	Od tega nadur	Izplačani OD	Po enotah in ceniku del	OD po usp. obrač. enot	Nagrade za stalnost	Redni in izredni dopusti in ostalo	Povpr. osebni doh.	
									julij 1964	julij 1965
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Topilnica	242	46.350	1.874	20,492,311	12,728.596	—	594.855	7,168.860	57.602	84.821
Livarna	488	102.100	2.504	37,886.910	22,348.098	1,712.971	1,286.991	12,338.850	50.638	77.232
Valjarna	303	63.384	2.015	22,228.121	12,703.130	1,814.779	612.674	7,097.538	50.129	73.789
Kovačnica	244	50.504	628	19,566.191	11,854.215	550.180	664.959	6,496.837	55.873	80.425
Term. obdel.	59	12.041	428	4,536.037	2,908.127	113.075	97.157	1,417.678	48.256	77.069
Meh. obdel.	593	121.797	2.534	41,727.558	24,593.382	2,097.508	1,425.344	13,611.324	46.104	70.690
Vzmetarna	65	13.444	458	4,752.222	3,097.423	100.000	167.200	1,387.599	48.934	73.587
Jeklovlek	39	7.012	28	2,386.798	1,481.684	50.000	55.202	799.912	46.340	62.105
Energ. obrat	104	21.851	1.145	7,806.017	4,841.815	383.580	186.229	2,394.393	50.239	75.545
Strojni rem.	184	38.727	935	14,437.493	8,477.771	1,059.932	424.706	4,475.084	53.904	78.565
Elektro rem.	103	21.238	430	7,922.915	4,524.979	690.478	226.794	2,480.664	53.237	77.065
Gradbeni rem.	71	14.400	744	4,915.490	3,139.587	281.517	141.768	1,352.618	47.187	69.529
Promet	106	23.210	2.141	7,830.823	5,089.599	220.000	211.553	2,309.671	51.694	74.110
OTKR	199	41.403	1.395	14,630.048	8,958.596	379.125	472.523	4,819.804	50.888	73.635
Uprava	381	79.864	2.842	27,799.900	17,285.738	766.353	915.224	8,832.585	51.041	73.226
SKUPNO	3.181	657.325	20.101	238,718.834	144,032.740	10,219.498	7,483.179	76,983.417	50.790	75.103

Iz dela organov upravljanja

(Nadaljevanje s 1. strani)

denih nalog in ukrepov precej govorili tudi o odkrivanju notranjih rezerv v obratih in o izboljšanju delovne in tehnološke discipline. V topilnici so sklenili, da se bodo letos poskušali približati proizvodnji 100 tisoč ton surovega jekla. Povečali bodo produktivnost dela računano na zaposlenega in znižali poslovne stroške, zato so izdelali nov plan normativov porabe materiala. Napravili bodo tudi kvalitetni premik v proizvodnji, vendar jim bo to omogočeno le, če se izboljša redna dobava ferolegur in kvaliteta vložka, ki postaja v zadnjem času že kritična. Za izvedbo kvalitetnega premika proizvodnje bodo na novo uvedli svoječasno opuščeni ABC in in D sistem in vse obratne inženirje razporedili na izmene. Za valjarno in kladivarno je bilo povedano, da je predvideni plan proizvodnje in finančni plan zelo napet, vendar ni vzrokov, da ga ne bi mogli doseči. Boje se le, da bo nastopilo pomanjkanje naročil, posebno še, ker že sedaj za celo letošnje leto niso sklenjene pogodbe za količino, ki sta jo obrata sposobna izdelati, zato bo nujno potrebno za iskanje naročil aktivneje vključiti prodajno službo. Tudi v livarni so ugotovili, da je plan za njih ob določenih pogojih sprejemljiv, vendar se zavedajo težav, ki jih imajo zaradi rekonstrukcije obrata in nepripravnega asortimenta. Zato bi želeli, da bi poleg ukrepov, ki so jih sami izvedli v obratu, novi peskomet bil čimprej usposobljen za redno obratovanje. Precejšnji delež gospodarske reforme, ki jo je izvesti v železarni, odpade na mehansko obdelovalnico. Čeprav je plan tudi za njih napet, računajo, da ga bodo dosegli z boljšim izkoriščanjem časa in tehnologije in boljšo oskrbo s proizvodnimi sredstvi. Želijo le, da bi se notranje rezerve pričele intenzivneje odkrivati tudi na drugih področjih dela v železarni.

Razprava je opozorila na to, da je v železarni poleg ostalih ukrepov treba pričeti tudi z boljšim izkoriščanjem proizvodnih agregatov. Precej napak in okvar na napravah namreč povzročijo delavci, ki z njimi upravljajo zaradi neznanja in nepoučenosti. Zato bi za vse sodelavce, ki imajo opravka z večjimi agregati in zahtevnejšimi napravami, kazalo izvesti krajše tečaje, na katerih naj bi se usposobili za opravljanje svojega dela.

Močan poudarek je bil dan vprašanju kvalitete naše proizvodnje. Poudarjeno je bilo, da bomo izboljšali gospodarjenje in predvidene ukrepe reforme rešili samo z izboljšanjem kvalitete. Rezultati na tem področju so vsaj za sedaj za nas porazni, zato bi bilo

najbolj prav, da dosedanje številke, ki smo jih prikazovali o izmečku, pozabimo, in se začnemo resneje ukvarjati z izboljšanjem našega dela in kvalitete proizvodov. Tudi dolej je bilo o tem precej govora, sprejeti so bili sklepi, vendar istočasno nismo sprejeli konkretnih zadolžitve, zato se situacija ni spremenila. Za izboljšanje kvalitete bo treba postaviti realne kriterije, doseči najprej enakovernost proizvodnje, uveljaviti izvajanje tehnološke discipline in predpisov, doseči boljšo povezavo med obrati in OTKR in uvesti po obratih statistične metode ugotavljanja kvalitete in izmečka. Diskusija je pokazala, da se obrati zavedajo, da je plan za naslednjih pet mesecev zahteven, vendar dosegljiv in da je problem izvrševanja plana naloga tudi ostalih strokovnih služb za pravočasno preskrbo s surovinami in naročili ter zaradi boljšega medobratnega sodelovanja in zalaganja z materialom. Izneseno pa je bilo opozorilo, da smo v akcijskem programu popolnoma pozabili na naš dom železarjev, ki bi ga bilo tudi treba vključiti v gospodarsko reformo z namenom, da tudi pri njih znižajo stroške vzdrževanja in znesek, ki ga vsako leto krije naša železarna.

Razprava se je nato vrnila še o predvidenih spremembah na področju delitve dohodka in delitve osebnega dohodka. Pojasnjen je bil način formiranja in delitve osebnega dohodka. Diskutanti so opozorili na potrebo po delni korekturi in popravkih nekaterih delovnih mest, in predlog za povišanje cene prevoza na delo in z dela z mnenjem, da bi bilo o njem še razpravljati in razmišljati, da se znesek zniža.

Pri ostalih točkah dnevnega reda je delavski svet razpravljal o poročilu o ugotovljenih razlikah pri kontinuiranem popisu materialnih vrednosti razreda III, o predlogu za dopolnitev premijskega pravilnika, o združevanju sredstev za financiranje osnovnega šolstva in bonifikacije, ki naj bi jo priznala naša železarna zahodnonemški tvrdki Hermann Schmidt za reklamirano izvoženo valjano jeklo v palicah.

Po živahni in obširni razpravi so bili sprejeti naslednji sklepi:

1. odobren je bil predloženi akcijski program in sprejeti ukrepi za njegovo izvršitev;

2. potrjen je bil program gospodarjenja za obdobje avgust-december 1965, ki predvideva za železarno skupno proizvodnjo 86.983 ton, blagovne 23.928 milijonov din, realizacije v višini 11.900 milijonov din, dohodka 3.600 milijonov din in osebnih dohodkov 2.015,322.000 dinarjev;

3. odobril ukrepe za:

- intenziteto izkoriščanja proizvodnih sredstev,
- dosledno izkoriščanje delovnega časa,
- objektiviziranje meril delitve osebnih dohodkov,
- znižanje potrošnje surovin, pomožnega materiala in energije,
- znižanje in normaliziranje zalog,
- zoževanje proizvodnega programa in opustitev nerentabilne proizvodnje;

4. odobril vse v programu predvidene spremembe na področju delitve dohodka in delitve osebnih dohodkov;

5. delavce, ki imajo na svojih delovnih mestih redno opravke z večjimi stroji in strojnimi napravami, je za njihovo delo s pomočjo ustreznih tečajev strokovno usposobil. Vsi delavci bodo po končanem tečaju, katerega obiskovanje bo obvezno, morali opraviti izpit in s tem dokazati, da so za opravljanje s stroji ali agregati usposobljeni;

6. tečaje v sodelovanju z odgovornimi sodelavci SEVO in kadrovske službe železarne izvede izobraževalni center;

7. odobri se poročilo o ugotovljenih razlikah pri kontinuiranem popisu materialnih vrednosti razreda III. s stanjem na dan 31. maja ter 30. junija 1965 in dovoli:

— da se ugotovljeni viški v znesku 494.393 dinarjev knjižijo v dobro izrednim dohodkom in

— manjki v višini 4200 dinarjev v breme izrednih izdatkov;

8. odobril je predlagano dopolnitev premijskega pravilnika po predlogu, ki ga je pripravila komisija za osebne dohodke z dopolnitvijo, da je v premijski pravilnik vključiti tudi raziskovalca II in III zaposlena v kemijskem laboratoriju, s tem da sta vezana na iste kriterije kot ostali premijski upravičenci kemijskega laboratorija;

9. za nadaljevanje investicijskih del osnovne šole na Ravnah in drugih predvidenih prosvetnih objektov je delavski svet odobril, da naša železarna sodeluje pri združevanju sredstev delovnih organizacij v višini 2% od bruto osebnih dohodkov. Združevanje sredstev se bo obračunalo od 1. avgusta letos do konca 1966. leta. Vplačila se bodo izvršila za mesece od avgusta letos do konca februarja 1966, najkasneje do 15. marca 1966. Ostala sredstva, izračunana od marca do decembra 1966, pa se bodo plačala v treh enakih obrokih, s tem da bo zadnji obrok plačati do 15. oktobra 1966;

10. na predlog oddelka za zunanjo trgovino je bila zahodnonemški tvrdki Hermann Schmidt za reklamirano dobavljeno valjano jeklo v palicah odobrena bonifikacija v znesku 250 DM.

Seminar za organe upravljanja

V dogovoru s predstavniki družbeno političnih organizacij železarnice je upravni odbor sklenil, da je v drugi polovici septembra letos treba izvesti seminar za člane organov upravljanja. Razen članom delavskega sveta podjetja in upravnega odbora je seminar namenjen tudi članom delavskih svetov delovnih enot in članom komisij pri organih upravljanja.

Na seminarju naj bi se člani organov samoupravljanja podrobneje seznanili s poslovnimi politikami, poslovanjem in gospodarjenjem naše železarnice in ostalimi nalagami in problemi, s katerimi se kot upravljavci srečujejo pri vsakodnevnem delu z namenom, da bi kot upravljavci svoje naloge kar najbolj uspešno izvrševali.

Seminar bo izveden v organizaciji delavske univerze Ravne na Koroškem in bo trajal skupno 16 ur. Ker sodelavci, ki bodo obiskovali seminar, redno delajo v vseh treh izmenah, bodo predavanja dvakrat na teden po štiri ure, in sicer bo za tiste, ki bodo ob dnevnih seminarjih delali v dopoldanski in nočni izmeni, predavanje v popoldanskem času, za tiste, ki pa bodo delali v popoldanski izmeni, bo predavanje isti dan dopoldne. Predavanja bodo v prostorih študijske knjižnice na Ravnah, bodo pa vsi člani organov upravljanja o pričetku seminarja in razporedu še osebno obveščeni. Za seminar je predviden naslednji program:

I. Poslovna politika

1. Kaj razumemo pod poslovno politiko
2. Principi dobrega gospodarjenja
3. Sredstva delovne organizacije: lastna, tuja, osnovna in obratna
4. Kako se ustvarjajo skladi naše železarnice in katera načela moramo pri tem upoštevati
5. Kaj je poslovni sklad, sklad skupne porabe, rezervni sklad in za katere namene lahko sredstva skladov uporabimo
6. Delitev dohodka podjetja
7. Način delitve osebnega dohodka — nagrajevanje po vložnem delu
8. Razširjena reprodukcija — geslo dobrega gospodarja
9. Naša investicijska politika in na splošno o investicijah
10. Pojasnilo pojmov: produktivnost, rentabilnost in ekonomičnost poslovanja
11. Organizacija železarnice Ravne
12. Prednost organizacije
13. Planiranje v podjetju, analize in pomanjkljivosti, ki se pojavljajo pri planiranju
14. Izkoriščanje notranjih rezerv
15. Kaj so naše notranje rezerve in kdo naj jih odkriva

II. Delavsko samoupravljanje

1. Bistvo samoupravnega sistema
 - kratek pregled razvoja samoupravljanja pri nas
 - primerjava administrativnega vodenja s samoupravo
 - svobodno in združeno delo, emancipacija delovnega človeka
2. Osnovne naloge samoupravnih organov v proizvodnem procesu — odločanje in vodenje
3. Delavski svet podjetja in upravni odbor — pristojnost in dolžnosti ter medsebojna odvisnost
4. Direktor — samoupravni organ
5. Družbeni pomen načela dotacije
6. Notranji predpisi železarnice Ravne — statut in ostali pravilniki, ki podrobneje urejajo življenje v naši delovni organizaciji

Delavski svet je tako sprejel zahtevno nalogo, za katere rešitev bo naši delovni skupnosti dana konkurenčna sposobnost za prodajo izdelkov na domačih in inozemskih tržiščih, delovni skupnosti pa potrebna sredstva za povečanje osebnih dohodkov in za oblikovanje skladov.

7. Obračunske enote, njihov namen, obseg in napake, ki so se doslej pojavljale
8. Delavski sveti delovnih enot kot najvišji samoupravni organi delovnih enot
9. Ostali samoupravni organi — komisije pri DSP, UO in DS DE, njihove dolžnosti in pravice ter metode dela komisij kot pomožnih samoupravnih organov in njihova medsebojna povezanost
10. Obrazložitev temeljnega zakona o volitvah delavskih svetov in drugih organov upravljanja v delovnih organizacijah

III. Medsebojna delovna razmerja

1. Družbeno ekonomski odnosi — bistvo odnosov
2. Zakon o medsebojnih delovnih razmerjih
 - pravice in dolžnosti
 - zakonska ureditev družbenih norm, ki jih je prinesla nova ustava
 - ustavna načela: načelo samoupravljanja, svoboda dela, pravica do dela in delitev po delu, ki so izhodišče za urejanje delovnih razmerij, ki jih prinaša novi zakon o delovnih razmerjih
3. Vloga in pomen zavodov za zaposlovanje delavcev
 - pravilnik o medsebojnih delovnih razmerjih
 - pravice in dolžnosti delavcev
 - stopanje delavcev na delo v železarno Ravne
 - način stopanja na delo
 - razpis in zasedba delovnih mest
 - poskusno delo
 - trajanje delovnega razmerja
 - razporeditev delavcev na delovna mesta
 - premestitev delavcev
 - delovni čas
 - razporeditev delovnega časa
 - nočno delo
 - dolžina in organizacija odmora in počitka
 - letni dopust
 - plačani izredni dopust
 - izredni neplačani dopust
 - državni prazniki
 - higiensko tehnično in zdravstveno varstvo
 - varstvo žena, mater z otroki, mladine in invalidov
 - odsotnost z dela
 - disciplinska odgovornost

- disciplinske kazni
- disciplinski postopek
- materialna odgovornost delavca
- prenehanje dela
- odpovedni roki
- samovoljno prenehanje dela
- uveljavljanje pravic z dela in po delu
- končne določbe

IV. Kadrovska politika in kadrovanje

1. Vloga in pomen kadrovske politike v pogojih samoupravljanja
2. Strokovno in družbeno ekonomsko izobraževanje
3. Razporeditev na delovno mesto po strokovnih sposobnostih
4. Socialno delo in problemi, ki nastopajo
5. Informiranost članov delovne skupnosti
6. Družbeno ekonomski odnosi

V. Vloga delovnih organizacij v komuni

1. Gospodarska organizacija — osnovna proizvodna enota v našem gospodarskem sistemu
2. Pomen sodelovanja — skupni interesi zborov delovne skupnosti in ostalih organov upravljanja v komuni
3. Materialna osnova komune in njen vpliv na razvoj službe družbenega standarda
4. Uskladitev interesov gospodarske organizacije in komune.

Na seminarju bo treba govoriti tudi o položaju, v katerem se nahaja naša železarna po uveljavitvi gospodarske reforme, ter o našem delu in poslovanju, da bomo akcijski program za izvedbo gospodarske reforme v naši železarni, ki ga je delavski svet podjetja na zadnjem zasedanju že sprejel, čim bolj uspešno izvršili.

Zaradi pomembnosti problemov, ki se bodo obravnavali na seminarju, želimo, da bi se člani samoupravnih organov vabilu za obisk predavanj res odzvali ter aktivno posegli v razpravo, ker bosta le na ta način dosegla namen in uspeh seminarja. -et

KRIMINALKA

Uvod — blagajnik in tajnica,

I. poglavje — jemal je,

II. poglavje — jemala sta,

III. poglavje — jemala sta se,

IV. poglavje — vzela sta se.

Konec: — vzeli so ju.

Vsak začetek je težak

Foto: H. Gigerl

SKLEPI UPRAVNEGA ODBORA

Meseca avgusta je imel upravni odbor tri redne seje. Na sejah je bilo največ razprav o pripravi materiala za zasedanje delavskega sveta, o akcijskem programu in ukrepih, ki jih moramo v železarni izvesti v zvezi z novo gospodarsko reformo, in o osnutku predloga pravilnika o delovnih razmerjih. Poleg tega je upravni odbor obravnaval še ostalo problematiko, ki se pojavlja v železarni, in končno odločil še o vlogah in prošnjah, ki so prispele na njegov naslov.

Po razpravah je upravni odbor iz posameznih področij sprejel več zaključkov.

Delavskemu svetu je na zasedanju, ki je dogovorjeno za 25. avgust 1965, predložiti v razpravo več predlogov.

— Predlog akcijskega programa za izvedbo gospodarske reforme v železarni Ravne.

— Poročilo o ugotovljenih razlikah pri kontinuiranem popisu materialnih vrednosti razreda III. s stanjem na dan 31. 5. in 30. 6. 1965.

— Dopolnitev premijskega pravilnika.

— Predlog, da bi naša železarna sodelovala pri zbiranju sredstev za nadaljevanje investicijskih del osnovne šole na Ravnah in drugih predvidenih objektov na področju osnovnega šolstva na ta način, da bi kot osnovo za obračun prispevka upoštevali višino 2 % od bruto osebnih dohodkov, ki bodo sicer bremenili naše sklade. Obračun na tej osnovi bi se izvrševal od 1. 8. letos do 31. 12. 1966. Izplačilo pripadajočega dela prispevka za obdobje od meseca avgusta letos do konca februarja naslednjega leta bi izvršili 15. marca 1966, ostala sredstva, obračunana od meseca marca do konca decembra naslednjega leta, pa bi vplačali v treh obrokih, s tem da bi zadnje plačilo bilo izvršeno 15. 10. 1966.

— Predlog oddelka za zunanjo trgovino, da bi se zahodnonemški tvrdki Hermann Schmidt za reklamirano jeklo v palicah priznala bonifikacija v znesku 250 DM.

— Za predlog, da bi delavski svet odobril bonifikacijo za reklamirano paličasto jeklo, ki smo ga izvozili v Indijo, in vračilo vrednosti za krožne žage in segmente, ki smo jih izvozili v Češkoslovaško, pa nam je bila pošiljka v celoti vrnjena, je bil upravni odbor mnenja, da predloga nista dovolj obdelana, zato je odločil:

da mora oddelek za zunanjo trgovino že za oba sedaj predložena predloga kakor tudi za vse nadaljnje predloge za odobritev bonifikacije poleg ostalih podatkov navesti devizno in dinarsko vrednost celotne količine izvoženega materiala in devizno ter dinarsko vrednost reklamiranega materiala oziroma višino bonifikacije, ki jo kupec zahteva.

Za rešitev obeh gornjih predlogov je bila imenovana komisija v sestavi: Lojze Breznikar, inž., Jože Rodič in Maks Petelinšek z nalogo, da do 30. tm. razišče in ugotovi vzroke, zaradi katerih je prišlo do reklamacije dobavljenega jekla in vrnitve krožnih žag z rezervnimi segmenti, ter da na podlagi ugotovljenih podatkov predloži upravnemu odboru poročilo, ki bo nato skupno z obema predlogoma posredovano v razpravo delavskemu svetu podjetja.

Pri razpravi o osnutku pravilnika o de-

lovnih razmerjih je bil upravni odbor mnenja, da je že predloženi predlog dopolniti v poglavju, ki govori o pripravnikih in pripravniški dobi, uvesti poleg ostalih šol tudi absolvente MIS in administrativne šole. Razen tega je bil mnenja, da je izvršiti nekatere dopolnitve pri letnih dopustih in določbah, ki obravnavajo delo preko polnega delovnega časa, s tem da je dodati določilo, da delavci, ki so vključeni v premijski pravilnik, niso upravičeni do plačila ur, ki jih opravijo preko polnega delovnega časa. Za ostale določbe je menil, da je izvršiti le manjše korekture, nakar je ob upoštevanju sprejetih sprememb osnutek pravilnika o delovnih razmerjih dokončno obdelati in ga posredovati delovni skupnosti v razpravo.

— Ob razpravi določil novega predloga pravilnika o delitvenih razmerjih je bilo ugotovljeno, da se pri izvajanju disciplinske in materialne odgovornosti v obratih pojavljajo težave, zato je bilo z namenom, da se to odpravi, odločeno:

do časa, dokler ne bo v železarni izdelan in potrjen novi pravilnik o delovnih razmerjih, je za izrekanje ukrepov in kazni, za kršenje delovnih dolžnosti in povračila materialne škode, ki jo povzročajo zaposleni namenoma ali iz nepazljivosti, pooblaščen disciplinska komisija.

Višino materialne škode, ki jo povzročijo delavci namenoma ali iz nepazljivosti, ugotavlja komisija, ki jo za vsak obrat posebej imenuje svet obračunske enote. Komisija šteje tri člane, sestavljajo pa jo vodja obrata in dva strokovna sodelavca, od katerih naj bi eden bil iz priprave dela.

Višino nastale škode na podlagi podatkov, ki jih posreduje obrat, ugotovi kalkulatorski oddelek, ki izračuna dostavi obratni komisiji, ta pa prijavo o povzročeni materialni škodi z navedbo vseh ostalih podatkov ter izjavo prizadetega delavca izroči disciplinski komisiji.

Disciplinska komisija na podlagi podatkov, ob upoštevanju okoliščin, v katerih je bila kršitev delovne dolžnosti ali materialna škoda storjena, odloči, ali mora prizadeti delavec nastalo škodo povrniti v celoti ali samo deloma.

Postopek za prijavo povzročene materialne škode prične vodja obrata.

Sklep je v obliki odločbe posredovati vodstvom obratov z nalogo, da se prično sprejeta določila uveljavljati takoj.

S področja strokovnega izobraževanja in štipendiranja so bili sprejeti naslednji sklepi:

— Na predlog komisije za kadre in izobraževanje je bila slušateljici Višje ekonomsko komercialne šole — oddelek za zunanjo trgovino v Mariboru, Anki Drezgic za čas od 1. 10. 1965 do 1. 4. 1966 odobrena štipendija.

— Na obvestilo komisije za kadre in izobraževanje, da je naš štipendist Pavrič končal redno šolanje na TSS — oddelku za jaki tok, in da ga vodstvo elektroremonta ne želi sprejeti v svoj obrat, je bilo sklenjeno, da mora kadrovski oddelek pregledati, če obstaja možnost njegove zaposlitve v nekem drugem obratu podjetja, in ga v tem primeru o njegovi zaposlitvi in razpo-

ložljivem delovnem mestu obvestiti. Če pa tudi te možnosti ni, mu je sporočiti, da ga v železarni ne moremo zaposliti in naj se poskuša zaposliti v nekem drugem podjetju.

— Odobri se predlog TK ZKS, da se seminarja, ki bo v času od 26. 8. do 9. 9. t. l. pri Visoki šoli za politične vede v Ljubljani, udeležijo štirje naši sodelavci, katerih imena naj določi TK ZKS. Poleg stroškov šolnine v skupnem znesku 80.000 din, ki bremene sredstva za strokovno vzgojo kadra, so udeleženci upravičeni še na potne stroške in dnevnice, ki se jim izplačajo po veljavnem pravilniku o delitvi osebnih dohodkov.

— Prošnja Maksa Frasa, da bi se mu odobrilo nadaljevanje študija na Visoki industrijsko pedagoški šoli na Reki, je odstopiti kadrovskemu oddelku, da tako v zvezi s to prošnjo kakor tudi ostalimi prošnjami, ki bodo s tem v zvezi še prispele, poda svoje mnenje o odobritvi nadaljevanja študija.

Na predlog prizadetih služb so bila odobrena službena potovanja v inozemstvo:

— Branku Špragarju in Jožetu Matitzu 1-dnevno službeno potovanje v Avstrijo;

— inž. Andriji Bertapellu 6-dnevno službeno potovanje v Avstrijo in Češkoslovaško z dopolnitvijo, da se število odobrenih dni službenega potovanja v nobenem primeru ne sme podaljšati;

— Antonu Potočniku 7-dnevno službeno potovanje v ZSSR, ki bo izvršeno z avionom;

— Maksu Viterniku se je odobrila nabava jugoslovanskega vizuma za večkratno potovanje v Avstrijo in pet avstrijskih dnevnic, ki jih lahko uporabi po že odobrenih kriterijih, s tem da za enkratno službeno potovanje v Avstrijo ne sme obračunati več kot 1/2 inozemske dnevnice;

— direktorju Gregorju Klančniku se je odobrilo 5 avstrijskih dnevnic, ki jih bo porabil za nujna službena potovanja v Avstrijo, ki se vnaprej ne dajo predvideti. V številu odobrenih dnevnic je upoštevana že tudi dnevnic za izvršeno službeno potovanje v Avstrijo dne 10. 8. t. l.

S področja poslovanja našega počitniškega doma v Portorožu in doma železarjev je bilo sklenjeno:

— prošnja upravnika počitniškega doma v Portorožu, da bi mu zaradi zvišanja cene goriva in maziva povišali pavšal za uporabo lastnega osebnega avtomobila, ki ga uporablja za prevoz živilskih artiklov, in mu pavšal priznali že od začetka letošnje sezone dalje, je bila zavrnjena. Ker pa je svoj osebni avtomobil za prevoz živilskih artiklov v primeru slabega vremena uporabljal že tudi pred 1. 7. t. l. in ob upoštevanju, da bodo zaradi podražitve goriva in maziva nastali dodatni stroški, je bilo sklenjeno, da se mu mesečni pavšal za uporabo lastnega osebnega avtomobila odobri od 1. 6. 1965 dalje, s tem da mora odobreni pavšal redno mesečno obračunati z dejansko prevoženimi kilometri, ki jih prevozi zaradi oskrbe našega počitniškega doma z živilskimi artikli.

— Ob obravnavi pavšala za osebni avtomobil je upravni odbor razpravljal tudi o

povišanju osebnih dohodkov za zaposlene v počitniškem domu. Ob upoštevanju, da smo v železarni Ravne po uveljavitvi gospodarske reforme od 1. 7. 1965 dalje vsem povzeli osebne dohodke za 15 %, je bilo odločeno, da povišanje v višini 15 % od 1. 7. 1965 dalje velja tudi za upravnika počitniškega doma in ostale zaposlene, ki so v rednem delovnem razmerju. Povišanje se vsem računa na osnovno število obračunskih enot oziroma osnovne mesečne prejemke.

Upravni odbor je razpravljal še o predlogu doma železarjev, da bi se zaradi podražitve živilskih artiklov povišala prehrana abonentom in toplemu obroku. Upravni odbor se ni mogel spuščati v posamezne izračune in kalkulacije, zato je ob upoštevanju, da naj bi se cena hrane za abonente in toplemu obroku povprečno dvignila za 24 %, kar je zaradi nastale podražitve realno, odločil, da se predložena kalkulacija in podražitev v predlagani višini potrdi, vodstvo splošnega sektorja pa zadolži, da naknadno prekontrolira realnost posamezne kalkulacije.

Vloga doma železarjev, da bi jim sredstva, ki so jim ostala po razdelitvi iz leta 1963 na razpolago in ki bi naj jih po sklepu delavskega sveta podjetja nakazali na žiro račun železarne, vrnilo, je odstopiti v mnenje gospodarsko računskemu sektorju podjetja.

Na predlog posameznih društev in organizacij za odobritev izredno plačanih dopustov je bilo sklenjeno:

— Prošnja KK »Fužinar«, da bi se Jožetu Trefaltu za čas od 22. do 30. avgusta t. l. odobril izredni plačani dopust, se zavrne, ker bodo med tem časom po razporedu na dopustu ostali delovodje in njegova odsotnost iz obrata ni možna.

— Prošnja plavalnega kluba »Fužinar« je bila ugodno rešena in se je Dragu Polancu za 17. avgust t. l. odobril izredni plačani dopust.

— Po predhodnem pristanku vodje mehanskih obratov sta se vodji jeklovleka Dušanu Stropniku odobrila dva dni neplačane dopusta.

— Prošnja v podjetju zaposlenega Srbka Petroviča, da bi se mu predčasno odobril redni letni dopust, je bila zavrnjena in lahko dopust nastopi potem, ko bo do tega upravičen.

— Prošnja Maksa Zdvoca, da bi se mu odobrilo 8 dni izrednega plačane dopusta in se mu tako omogočilo brezplačno letovanje po liniji ZB v Puli, je bila odklonjena, ker morajo tudi ostali sodelavci, ki so poslani na brezplačno letovanje v naš počitniški dom v Portorož, uporabiti svoj redni letni dopust. Ker pa je svoj redni letni dopust že izkoristil, je upravni odbor odobril, da za v vlogi navedene namene lahko izjemoma dobi 8 dni neplačane dopusta.

— Na prošnjo obč. komiteja ZMS je v železarni zaposlenemu Janezu Gradišniku od 25. avgusta do 1. septembra t. l. bil odobren izredni plačani dopust.

— Prošnja OK »Fužinar«, da bi se igralcem in funkcionarjem kluba, ki so zaposleni v železarni, za čas od 2. do 6. septembra t. l. odobril izredni plačani dopust, je bila odklonjena. Upravni odbor je tako odločitev sprejel iz razloga, ker število izredno plačanih dopustov zadnje čase v pod-

jetju občutno narašča in ker bodo do izredno plačane dopusta v bodoče upravičeni samo sodelavci, kadar bodo na športnih in kulturno prosvetnih nastopih in tekmovanjih zastopali našo delovno skupnost ali pa v istih primerih nastopali na republiških in zveznih tekmovanjih. Ker predvideno gostovanje OK na Češkoslovaškem ne spada v nobeno izmed navedenih skupin, se jim izredno plačani dopust ni odobril, lahko pa uporabijo svoj redni dopust.

Ostale prošnje, predlogi in vloge, ki so prispele na upravni odbor, so bile rešene, kot sledi.

— Na obvestilo izobraževalnega centra, da je članoma sveta centra Filipu Rožancu in Antonu Rutarju potekel mandat in da je zato imenovati dva druga člana delovne skupnosti v svet izobraževalnega centra, je upravni odbor sklenil, da se v svet centra za mandatno dobo naslednjih dveh let imenujeta Jože Potočnik, v. d. vodje mehanske obdelovalnice, in inž. Vlado Macur, zaposlen v topilnici.

— Na obvestilo prodajne službe, da sodelavci kalkulacijsko fakturnega oddelka poleg svojega rednega dela ne morejo izvršiti še novega izračuna cen naših proizvodov, je upravni odbor za izvršitev tega dela odobril potrebno število nadur. Nadzor nad izvršenim delom in številom ur opravlja komercialni direktor. Do plačila nadur niso upravičeni sodelavci, vključeni v premijski pravilnik.

— Na predlog uredniškega odbora »Koroškega fužinarja« je upravni odbor odobril, da se članom delovne skupnosti, ki razpečavajo glasili delovne skupnosti, odobri provizija v višini 2 dim od vsakega prodanega izvoda. Zaradi splošne štednje, ki jo želimo uvesti v železarni, naj se uredništvo »Koroškega fužinarja« z namenom, da se znižajo stroški izdaje naših glasil, dogovori z mariborsko tiskarno, da bi se Informativni fužinar, če je to tehnično izvedljivo, tiskal na nekoliko slabšem papirju.

— Prošnji lovske družine Jamnica je bilo ugodno in odobreno, da proti plačilu v železarni nabavi aluminijasti trak, ki ga potrebuje za ozemljitev lovske kočice v dolžini 135 m in dim. 30 × 4 mm.

— Priporočilo občinskega Društva inženirjev in tehnikov, da naj bi naša železarna v Metalurškem zborniku v vseh številkah, ki letno izidejo, naročila objavo reklamnega oglasa, je bilo zavrnjeno, ker moramo poleg štednje na ostalih področjih uvesti štednjo tudi pri reklamnih in propagandnih stroških. Vlogo je odstopiti komisiji za prošnje in pritožbe, da po možnosti tako kot doslej v Rudarsko metalurškem zborniku letno naroči dvakratno objavo reklamnega oglasa.

— Ponovna prošnja Društva upokojencev Ravne na Koroškem, da bi naša železarna prispevala del finančnih sredstev za ureditev in adaptacijo doma upokojencev na Ravnah, je bila zaradi pomanjkanja finančnih sredstev zavrnjena. Prošnjo bomo poskušali upoštevati naslednje leto pri razdelitvi sredstev, ki jih bomo imeli iz poslovanja letošnjega leta na razpolago, če bodo to dovoljevale finančne možnosti železarne.

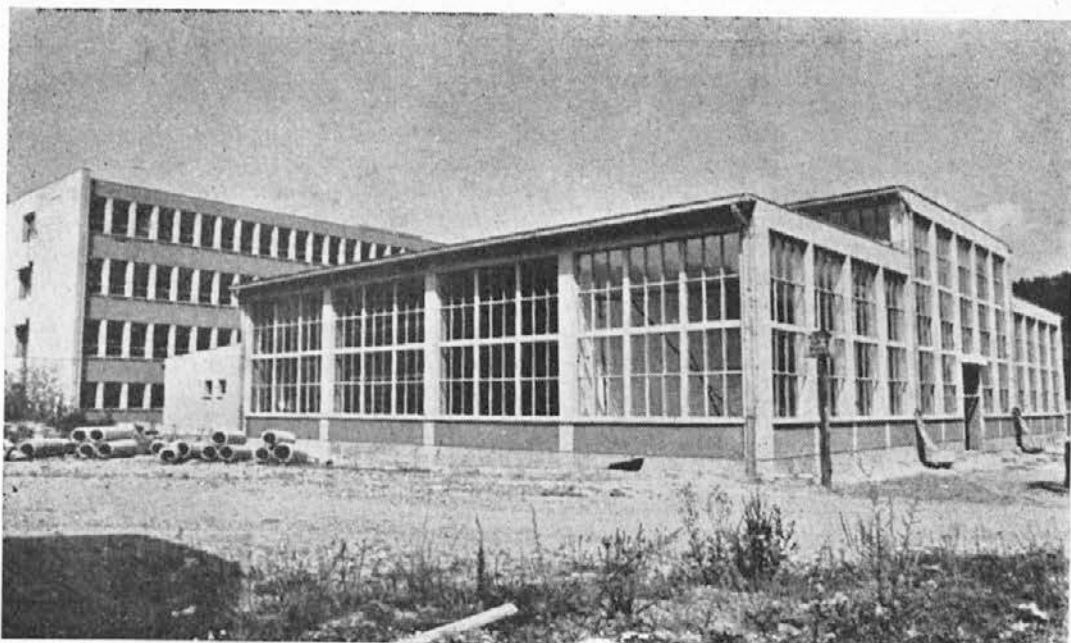
— Na prošnjo obratnega zdravnika dr. Bogomira Celcerja mu je bilo odobreno, da lahko on in člani njegove ožje družine tudi letošnje leto letujejo v našem počitniškem domu v Portorožu pod pogoji, ki veljajo za ostale člane delovne skupnosti.

— Proti plačilu porabe električne energije in amortizacijskega dela obrabe stroja se je v podjetju zaposlenima Francu Tomažu in Ivanu Lesjaku v mizarski delavnici gradbenega remonta odobrilo skobljanje desk, ki jih potrebujeta za gradnjo lastne stanovanjske hiše. Za izvršitev usluge morata v prodajnem oddelku dvigniti izdelavni nalog, na podlagi katerega se bo izvršil obračun nastalih stroškov, za katere se bo oba obremenilo.

— Ker je pričakovati, da bo takih in podobnih prošenj še več, je bilo odločeno, da lahko naloge za skobljanje desk v bodoče brez predhodne odobritve upravnega odbora izdaja prodajna služba železarne pod pogojem:

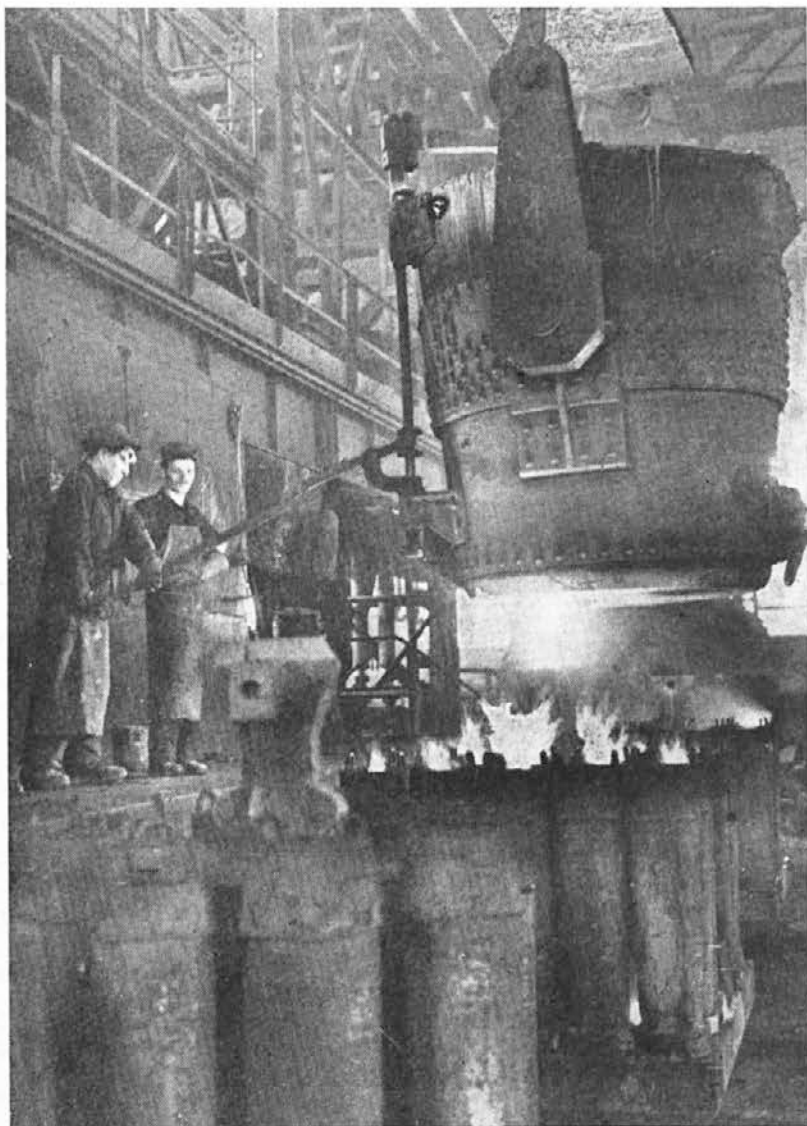
da so prosilci zaposleni v naši železarni, da gradijo lastno stanovanjsko hišo in da posedujejo gradbeno in lokacijsko dovoljenje.

Da ne bi izdanega načelnega dovoljenja posamezniki izkoriščali, se nalog za skob-

Vse kaže, da se bo del OTKR letos že vselil

Foto: R. Gradišnik

Lepota in trpljenje v
livni jami

ljanje desk lahko izda samo ob predložitvi gradbenega in lokacijskega dovoljenja.

Odobritev velja izključno samo za člane naše delovne skupnosti, če izpolnjujejo navedene pogoje.

— Prošnja Ludvika Smonkarja, da bi mu v železarni odobrili skobljanje in razrez desk, ki bi jih potreboval za gradnjo lastne stanovanjske hiše, je bila zavržena, ker ni zaposlen v naši železarni in ker se take usluge v izjemnih primerih lahko odobrijo samo članom naše delovne skupnosti.

— Vlogo, ki jo je v zvezi z določitvijo nove cene za kilometrino za prevoz z lastnim osebnim avtomobilom posredoval upravnemu odboru naš prodajni inž. Andro Bertapelle, je odstopiti komisiji, ki je bila imenovana za izdelavo dopolnitev pravilnika o uporabi osebnih avtomobilov.

— Upravni odbor se je seznanil s predlogom komisije za racionalizacijo, da naj vse predloge tehničnih izpopolnitev in iznajdb tudi v bodoče rešuje komisija za racionalizacijo, zato prošnje Kluba mladih proizvajalcev, da naj bi jim železarna za izplačilo nagrad za tehnične izpopolnitve in iznajdbe dodelila primerno dotacijo, ni osvojil.

— Na prošnjo stanovanjske zadrage Prežihovo, da bi jim železarna zaradi podražitve gradbenega materiala povišala znesek dolgoročnega kredita za individualno gradnjo stanovanjskih hiš, ki so ga v višini, ki je bila določena, že vsi izčrpali, je bilo sklenjeno: da mora oddelek za novograd-

nje sporočiti, koliko sredstev od predvidene vsote, ki jo je delavski svet dodatno določil za individualno gradnjo stanovanjskih hiš, bo letos potrebnih za ureditev lokacijskega in gradbenega dovoljenja ter priprave načrtov za individualno stanovanjsko izgradnjo v Dobji vasi, nakar bo, ko bo znana višina finančnih sredstev, o njihovi vlogi ponovno razpravljaj.

Razen za člane stanovanjskih zadrug se kredit po mnenju upravnega odbora razširi tudi na ostale sodelavce železarne, ki grade lastne stanovanjske hiše in niso vključeni v stanovanjske zadruge, zato je svoječasno sprejete kriterije o pogojih za odobritev kredita dopolniti. Predlog, ki mora poleg spremembe kriterijev vsebovati tudi določila o gradbenem okolišju, je nato posredovati v potrditev UO.

— Upravni odbor je končno razpravljaj še o problemu, ki bo nastal zaradi povišanja dosedanje najemnine. Po faktorjih, ki jih je sprejela občinska skupščina in bodo služili kot osnova za izračun najemnine, nekaterim sodelavcem novega zneska najemnine zaradi drugih obremenitev, ki jim že bremene osebne dohodke, verjetno ne bo mogoče v celoti odtegniti, čeprav je dogovorjeno, da se bo zaostanek iz prvega meseca odtegnil v treh enakih obrokih. Upravni odbor je ugotovil, da je železarna občinsko skupščino že pred sprejetjem odloka o tem problemu, ki lahko nastane, predhodno opozorila, vendar našega opozorila žal niso upoštevali.

Jubilej delavskih parlamentov

(Nadaljevanje s 1. strani)

Delavsko upravljanje je povzročilo v kolektivih nastanek vrste pisanih dokumentov, kot npr. statute organizacij, poslovnik in pravilnike, ki izhajajo iz statuta in ki skupno odražajo dosežene demokratične odnose v kolektivu.

V teh petnajstih letih se je delavsko upravljanje tako razvilo, da delujejo danes poleg delavskega sveta podjetja in upravne odbora še obratni delavski sveti in vrsta raznih komisij.

Mirno lahko rečemo, da je naš delavski razred dokazal proletariatu vsega sveta, kako je mogoče graditi socialistično družbeno ureditev ter urediti svoje življenje z lastnimi močmi in ustvarjalnimi sposobnostmi.

S tem, ko je ustvaril delavsko upravljanje, je delavski razred naše države uresničil geslo TOVARNE DELAVCEM, ki ga je delavski razred vsega sveta več kot sto let postavljaj v vseh proletarskih revolucijah.

Po petnajstih letih delovanja organov upravljanja lahko naš delavski razred s ponosom reče, da je zgradil to svojo največjo pridobitev iz idej Marxa, Engelsa in Lenina ter zrasel v vodilno družbeno silo v naši državi.

Za dobro voljo

NA SODIŠČU

- Vaše ime?
- Francka Mlinar.
- Koliko ste stari?
- 63 let.
- Ali ste poročeni?
- Še ne, gospod sodnik.

SODOBNA

- Johnson: Mir!
- Wilson: Mir!
- Kosigin: Mir!
- Micka: Ježeš, spet bo vojska!

GOSTINSKA

- Obtoženi ste, da ste natakarka, ki vam je prinesel pečenko, udarili z nekim trdim predmetom. S čim ste ga udarili?
- S pečenko.

MNENJE

- Kakšno mnenje imate o naši gostilni?
- Tla so umazana, prti so umazani, jedilni pribor je umazan, samo vaši računi so čisto oderuški.

KRIVICA

- Neki bankir je napisal slabo pesem in jo v družbi prebral. Nič se mu ni zgodilo. Neki pesnik je napisal slab ček. Dobil je dve leti zapora.

GRENSKA

- Učenjaki pravijo, da se je življenje začelo v celici. Ko bi poznali vso resnico, bi se mnogo življenj v celici tudi končalo.

Kako obratujejo nove energetske naprave

Ob intenzivni rasti proizvodnih kapacitet podjetja se vzporedno srečujemo s problemi, ki jih moramo odpraviti, da bi tako omogočili večjo produktivnost in rast kvalitete. Z analizo je dokaj lahko ugotoviti, kaj moramo storiti, da bi tako povečana proizvodnja ne bila motena, torej normalna. Težje pa je izbrati najboljšo pot za odpravo takih težav in najti najboljšo tehnično rešitev, najcenejši in najrentabilnejši način, ki je primeren danim pogojem. Pri tem je treba iskati nove postopke, ki bodo dali racionalnejše in boljše tehnološke rešitve. Zato je pri vseh investicijah ali rekonstrukcijah potrebno mnogo analiz, razmišljanj ter posvetovanj, da bi opravičili denarna sredstva, ki so vložena v nove ali rekonstruirane naprave. Še bolj kot to je včasih važno, kako bo obratoval novi objekt in kako bo služil proizvodnji ter če bo zadovoljil vse predvidene potrebe.

V nekatere objekte vlagamo velika sredstva in ni vseeno, kako bomo objekte lahko uporabili ter s tem prispevali proizvodnji to, kar smo v ta namen vložili.

To velja za proizvodne pogone kakor tudi za dejavnost, ki je potrebna za doseg realizacije, kot npr. za energetske objekte.

Namen članka je v kratkem analizirati, kako obratujejo energetske naprave, ki smo jih v zadnjem času stavili v pogon.

Investirali smo precejšnja sredstva v naprave za proizvodnjo energije in tako rešili problem nekaterih medijev energije v celoti ali v večji meri; nekatere naprave so v zaključni fazi izgradnje.

Na ta način smo rešili problematiko kisika, acetilena, industrijske vode in generatorskega plina. Posebej je treba naglasiti, da problematika za vse te medije ni v celoti rešena.

Zmotno je bilo mnenje nekaterih naših sodelavcev, ki so mislili, da z **industrijsko vodo** iz vodnega rova na Prevaljah ne bomo rešili problema vode v železarni.

Rešili smo ga, in to v taki meri, da smo lahko zadovoljni in da je malo podjetij, ki imajo vir te energije tako poceni in zadovoljivo rešen.

V pogon smo stavili cevovode v februarju 1965 in pri tem ugotovili, da so bila naša predvidevanja pravilna, ko smo izmerili obratovalni pritisk vode v železarni 2,25 atmosfer pri normalnem obratovanju cevovodov. Kapaciteto vode pa smo povežali za 6-krat. Tako smo sedaj rešili problem vode v jeklarni, novi valjarni in čistilnici litine. V kratkem bomo priključili to vodo še na obrate nove kisikarne, nove vzmetarne, kalilnice, kovačnice in plinskih generatorjev. Na ta način bo skoraj v celoti rešen problem vode, ki je proizvodnjo oviral dolga leta.

Kako je rešitev uspešna, naj potrdi primer, da čistilnice nismo mogli zadovoljiti z vodo z dvema črpalkama 1000 l/min in da je imajo sedaj po preklopu na novo vodo toliko, da lahko čistilnico poplavi, če bi žarilec preveč odprl ventil.

Enak problem je v kalilnici, kjer imajo težavo s kaljenjem zaradi vode. V kratkem bo nova voda priključena in problem bo rešen.

Z ureditvijo vode po železarni bo istočasno rešen problem gasilske vode, ker bo v ta namen postavljena močna mreža gasilskih hidrantov.

Ekonomske utemeljitve ni potrebno prikazovati s številkami, saj voda obratovalnih stroškov nima, ker je prostotočna, brez vmesnih črpalk.

Nova kisikarna je pričela z redno proizvodnjo v marcu 1964 ter so njene kapacitete tolikšne (kapaciteta nove kisikarne je 22-krat večja od stare), da smo srečni, če se kjerkoli uvede nov postopek za večjo produktivnost, kjer se rabi kisik. Pri tem je potrebno poudariti, da se drugod v svetu vse bolj intenzivno uporablja kisik kakor v našem podjetju in da je v kisiku še mnogo rezerv za večjo proizvodnjo. Naprava obratuje samo s polovično kapaciteto (grajena je za perspektivo in ne samo za potrebe do naslednjega leta) ter zadovoljuje vse potrošnike ter bomo

prodali kisika v letošnjem letu zunaj železarne za več kot 20 milijonov dinarjev, drugo leto pa še znatno več.

Kisika imamo torej dovolj in ni več problemov, kakor pred marcem 1964, ko je to v veliki meri čutila proizvodnja kovačnice in jeklarne. Energetiki železarne samo želijo, da bi čim več kisika uporabili za večjo produktivnost.

Novo napravo za 4-krat večjo proizvodnjo acetilena od stare smo stavili v pogon septembra 1964, ko je bil problem acetilena že tako aktualen, da je to motilo proizvodnjo obratov, posebno mehanične delavnice.

Od tega časa imamo acetilena dovolj in naprava, ki smo jo kupili od podjetja »Metalac« iz Bosanskega Šamca, dela popolnoma v redu in daje predvidene količine acetilena brez motenj.

Za proizvodnjo **generatorskega plina** nam je madžarska tvrdka Gabor Aron ponudila, da bo rekonstruirala plinske generatorje za povečanje 50 % kapacitete s sorazmerno nizkimi investicijskimi stroški.

Treba je bilo preveriti sigurnost te rekonstrukcije, kar smo tudi storili z ustrežno študijo. Pred tem smo skeptično gledali na to stvar in se tudi ustrezno zavarovali pri firmi, ki jo je ponudila. Začetek rekonstrukcije je bil v maju 1964 in smo do junija 1965 rekonstruirali skupno 5 generatorjev.

Že po rekonstrukciji prvega generatorja smo opravili odgovarjajoče meritve, izdelali elaborat in ugotovili, da je rekonstrukcija popolnoma uspela in da smo s tem povežali proizvodnjo za predvidenih 50 % in celo do 70 %.

Ugotovili smo, da se je kvaliteta pepela pri generatorjih z večjo kapaciteto pobožšala, kar ni bil niti pogoj rekonstrukcije.

Vzporedno z rekonstrukcijo generatorjev je v montaži tudi **plinski čistilec** za kapaciteto 8000 Nm³/h plina, da bo tako zasigurana tudi kapaciteta naprav za čiščenje za povečano količino plina rekonstruiranih generatorjev.

S stalno rastjo železarne in gradnjo peči tako komaj sledimo uspešno povečavati naprave za proizvodnjo plina.

Predvidoma naj bi bila povečava naprav za proizvodnjo plina na ta način končana in naj bi se v bodoče montirale peči za ogrevanje samo še na kombinirano kurjavo mazutdaljinski plin, ker je nadaljnja perspektiva v teh gorivih. V ta namen se postavlja **1500-tonski rezervoar** za mazut in nova črpalna postaja za tekoča goriva.

Obratovanje energetskih naprav, ki smo jih stavili v pogon v zadnjem času, je zadovoljilo predvidevanja in upravičilo sredstva, ki so bila v ta namen vložena.

Lahko trdimo, da so bili doseženi predvideni rezultati in da nove naprave obratujejo tako, kakor smo želeli.

Na enak način upamo, da bomo v kratkem uspeli zgraditi novo kotlarno, da bi tako rešili še zadnji problem rekonstrukcijskega plana pri energiji, to je industrijsko paro in ogrevanje objektov.

Tako bo rešen problem rekonstrukcije vseh virov energije za več let. Zelimo samo, da bi nove energetske naprave služile proizvodnji tako, kakor je bila to želja takrat, ko smo se odločevali za njihovo izgradnjo.

Filip Rožanc

OD TU IN TAM

NAJVEČJI EVROPSKI HOTEL

V Londonu so zgradili po vojni največji hotel-nebotičnik. S svojimi tridesetimi nadstropji je ta gigant, zgrajen v obliki stolpa, mnogo višji od ostalih londonskih zgradb. Hotel ima več kot 500 sob za tisoč gostov in zelo razkošno opremljeno dvorano, verjetno največjo v Evropi.

DOLGO ČAKANJE

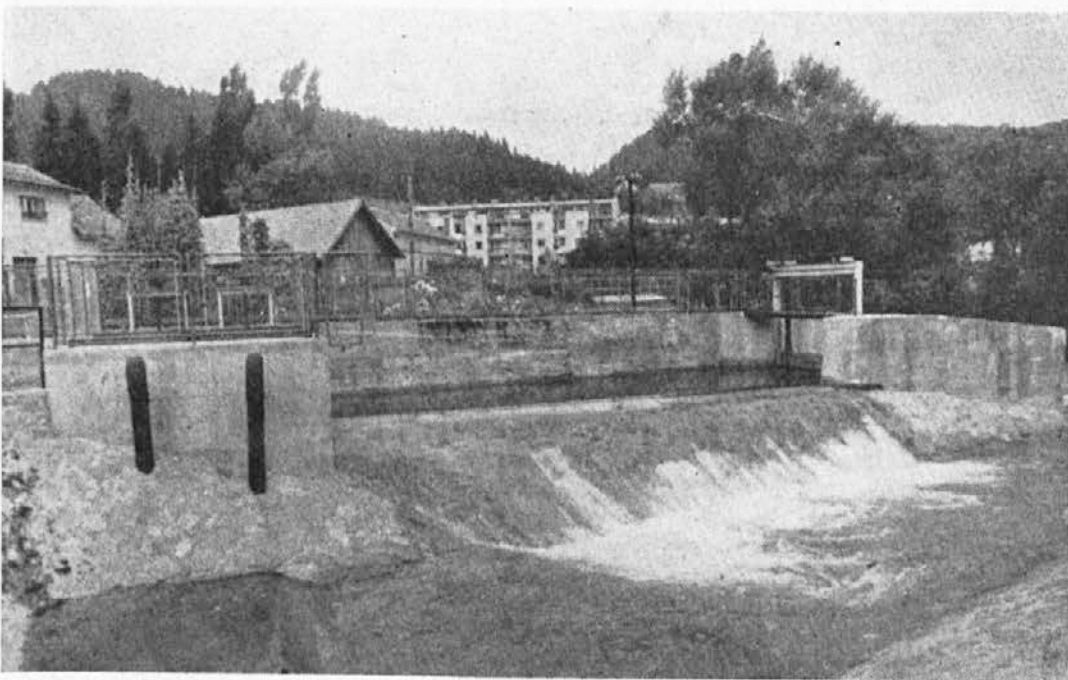
Igralka Gaby Nobel je šoferju taksija, ki jo je pripeljal pred sodišče v San Franciscu, naročila, da jo naj počaka. Šofer je dolgo čakal, ko pa se njegova stranka le ni hotela vrniti, jo je pričel sam iskati. Zvedel je, da jo je medtem sodišče obsodilo na mesec dni zapora, ki ga je morala nastopiti takoj.

PREVIDNOST

Novi šef policije v nekem portugalskem mestu je stopil v predmestno brivnico in vprašal frizerja:

- Ali me poznate?
- Ne, še nikoli vas nisem videl.
- Potem me pa lahko brijete, je zamrmral policaj in sedel.

Sramežljivost je drugo ime za hinavščino.

Deset kilometrov preteče industrijska voda do nas

Za uspeh podjetja skrbijo tudi vzdrževalni obrati

Razgovor z vodjem vzdrževalnih obratov inž. Ferdom Medlom

Strojni, elektro, gradbeni remont in transport so že precej dolgo združeni. Kakšne so prednosti takšne združitve ali pa se morda kažejo tudi določene slabosti?

Vsi vzdrževalni in uslužnostni obrati so združeni od 1. oktobra 1963. Namen združitve je bil, da se uvede skupinsko — teamsko delo zlasti pri večjih remontih, kjer se delovna področja posameznih vzdrževalnih obratov srečujejo. Prednost združitve je v tem, da skladno s potrebami vzdrževanja strokovno sodelujejo vsi remontni obrati. To je potrebno predvsem zato, ker je pri vseh večjih in generalnih remontih značaj del takšen, da se srečujejo vse službe naših obratov. Takšni remontni pa zahtevajo vsestransko strokovno delo po strokah, enotno organizacijo priprav del za izvršitev posameznih remontov ter terminsko usklajevanje vseh popravil.

Slabosti takšnih združitve ni nikjer. Če je v podjetju kakšna slabost v tem pogledu, je predvsem ta, da nas smatrajo proizvodni obrati kot »nujno zlo«.

Ker je prišlo do združitve šele pred dvema letoma, še ni bilo mogoče realizirati vseh zamisli. Mislim predvsem pripravo dela vzdrževalnih obratov. Priprava dela je tisti štabni organ, ki pripravi ves formativni del od načrtov preko tehnološko obdelanih postopkov do planiranja posameznih popravil. S svojim oddelkom materialne službe oskrbuje reprodukcijski material za izdelavo rezervnih delov, nabavlja standardizirane dele in izvršuje vsa naročila in dobave skladno s planiranimi remontni pravočasno.

Tako organizirana priprava dela kot celota še ne obstaja, temveč opravljajo te funkcije posamezni obrati, kar pa na eni strani močno obremenjuje operativni kader

Inž. Ferdo Medl

vzdrževanja in se povečujejo dodatni časi za pripravo, na drugi strani pa na ta način ni mogoče popolnoma koordinirati vseh del, ki bi jih sicer lahko.

Kljub temu, da priprava dela kot oddelk še ne obstaja, smo v času združenja vzdrževalnih obratov izvršili vse priprave del pred začetkom generalnih remontov. Navedel bi le nekatere:

— generalni remont in rekonstrukcija 1200-t stiskalnice,

— generalni remont in rekonstrukcija 10-t elektro obločne peči;

— generalni remont 5-t obločne peči in še nekatera druga večja popravila. Uspeh ni izostal, kar lahko potrdijo tudi proizvodni obrati, saj je bil čas celotnega popravila glede na obseg pri vseh razmeroma kratek.

Seveda, če bi priprava dela kot oddelk že obstajala, bi se tako organizirane priprave razširile tudi na ostala manjša popravila. Da ne bo kdo mislil, da je to edina stvar, ki lahko vpliva na skrajšanje remontov — je tudi še mnogo drugih, ki jih bom omenil kasneje.

Včasih se obrati pritožujejo, da njihovi stroji zaradi počasnih popravil predolgo stojijo. Ali so vzdrževalni obrati po številu delavcev in po opremljenosti svojim nalogam oziroma kje so vzroki za zamude?

Res je, da se obrati pritožujejo, vendar je treba k temu navesti več bistvenih stvari.

Z razširitvijo našega podjetja v zadnjih 10 letih se je število agregatov povečalo, poleg tega pa so ti agregati tudi moderni in za vzdrževanje zelo zahtevni. Če pa pogledamo opremo vzdrževalnih obratov v istem času, vidimo, da ni šla v koraku s podjetjem, temveč je morala zaostati. Čeprav so bila v perspektivnem planu predvidena sredstva, jih je bilo dodeljenih vzdrževalnim obratom zelo malo — skoraj nič.

Nadalje moramo omeniti predvsem problem, ki je v strojni obdelovalnici strojnega remonta, in sicer:

— pomanjkanje strugarjev,
— nezadostna opremljenost z obdelovalnimi stroji.

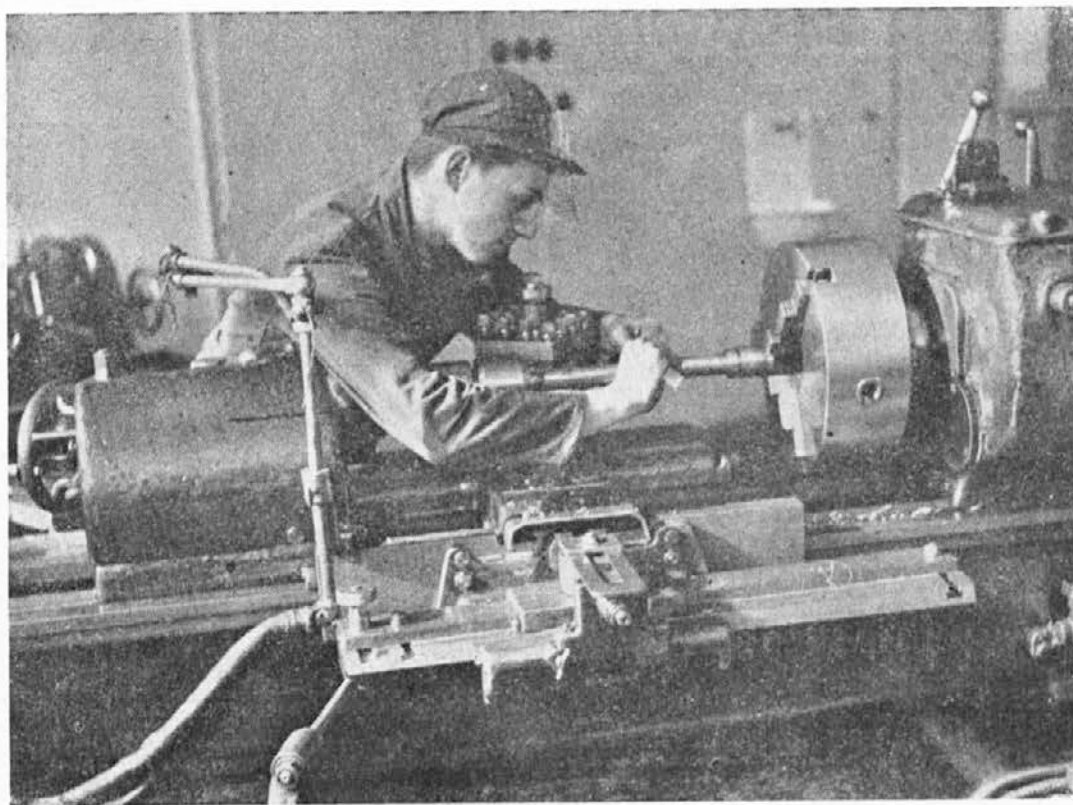
Glede na razpoložljivi strojni park in zaradi pomanjkanja strugarjev ne moremo v celoti uporabiti strojnih kapacitet v treh izmenah in zato izmene niso polno zasedene. Zato nastajajo velike težave pri ažurnosti popravil pri vseh ostalih remontnih ključavničarskih delih.

Pogosto imamo težave pri izdelavi rezervnih delov, ki terjajo več različnih strojnih operacij na različnih obdelovalnih strojih. Pomagamo si s strojnimi kapacitetami mehanske obdelovalnice, deloma pa tudi pri drugih podjetjih.

Mehanska obdelovalnica nam brez dvoma opravi razna dela, vendar je — razumljivo — pri posamezni izdelavi zaslediti precej povečanja dodatnih časov, kar precej podaljša celotno popravilo. Čim bolj smo torej vezani na druge obdelovalnice, tem večji so dodatni časi in tem dlje traja popravilo.

Če gledamo s stališča mehanske obdelovalnice kot proizvodnega obrata, je zanj vsako od nas vrinjeno delo prava motnja redne proizvodnje. Ni malo primerov, ko morajo pol obdelani deli čakati na vrstni red pri posameznih strojih. Zato, če hočem biti objektivni, moram reči, da je mehanska obdelovalnica doslej vedno kazala razumevanje za obdelavo tega ali onega dela, seveda pa so bili kljub temu dodatni časi za popravila neizbežni.

Prav posebno bomo občutili potrebo po dodatnih strojih v centralni delavnici strojnega remonta pri izdelavi strojnih rezervnih delov za valjarno (groba, srednja in fina prog). Naj navedem samo potrebo po izdelavi rezervnih delov za bločno prog.

Do milimetra natančno in še bolj

V ponudbi za rezervne dele Tehnoeksporta iz Prage smo upoštevali le tiste najnujnejše dele, ki jih ni mogoče izdelati doma, vse ostale pa (tako predpostavljamo), bomo naredili sami. Če pa pogledamo specifikacijo teh rezervnih delov, vidimo, da bomo morali imeti za izdelavo primerne obdelovalne stroje.

Težiti moramo namreč za tem, da bo obseg rezervnih delov odgovaljal potrebam in da bo skladišče teh delov založeno do meje optimalnih letnih potreb. K temu posegu nas sili že danes, še bolj pa nas bo v prihodnje, nadaljnja razširitev obratov. Treba je računati s tem, da se bodo potrebe še povečale. Vendar bi na ta način uspešili vsa popravila — posebno še nepredvidene okvare in lome — zmanjšati na minimalen čas, v skrajnem primeru samo na demontažo in montažo.

Seveda pa brez večjega števila novih obdelovalnih strojev tega ne bo mogoče doseči. Njihov sestav naj bi bil takšen, da bi zajemal le tiste stroje, ki so potrebni za obdelavo večine strojnih delovnih operacij. Če bi imeli potrebne stroje, bi lahko vsaj 80 odst. obdelave opravili sami, 20 % pa druga podjetja. Tako bi v celoti rešili problem izdelave rezervnih delov, to pa bi spet skrajšalo popravila. Dobava rezervnih delov iz uvoza nam dela nemalo težav in je poglavje zase.

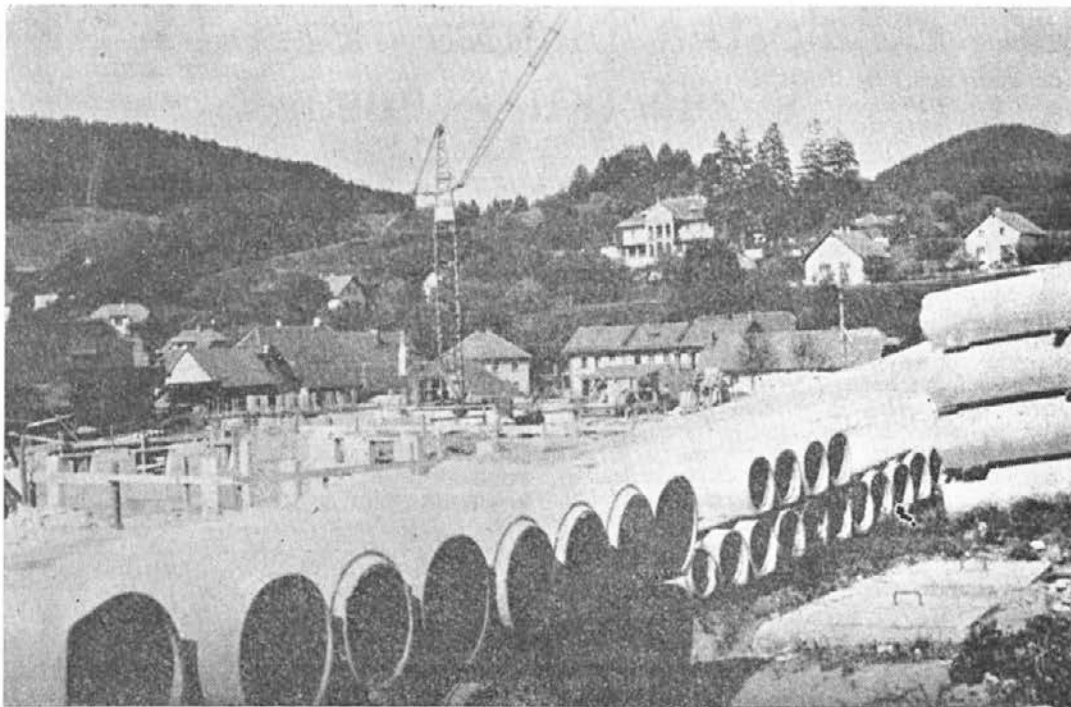
Predpostavljam, da ob tem, kar sem navedel o razširitvi obratov, ne bi bilo potrebno povečati števila zaposlenih v remontu proti zaposlenim v podjetju v takšnem razmerju, kot danes kaže potreba.

Skratka — z določenim strojnimi parkom ter v organiziranem tehnološkem procesu vseh delovnih skupin pa s prej točno izdelanimi delovnimi postopki lahko odpravimo neupravičene dodatne čase v celoti in s tem dosežemo večji efekt pri vseh popravilih in vzdrževanju. S tako opremljenostjo in organizacijo je treba začeti od bodoče priprave dela skozi centralno obdelovalnico, začenši pri strojni obdelavi. Iz vsega navedenega pa mora slediti skrajšanje zastojev agregatov in zmanjšanje izpadov proizvodnje.

Tudi pri elektroremontu je treba forsirati centralno delavnico. Dela bi se tako izvrševala kot skupinska dela v obratu. Število zaposlenih se s tem ne bi povečalo, le zbrali bi se vsi tisti, ki so sedaj raztrošeni po posameznih remontnih delavnicah proizvodnih obratov. Prav tako bi se prenesla iz obratov tudi osnovna sredstva in orodja, ki bi bila tako bolj izkoriščena.

Ta obrat bi moral imeti poleg oddelka za šibki tok in njegovih delavnic tudi laboratorij za jaki tok. Po vsakem opravljenem popravilu bi se praviloma morale izvesti meritve popravljenih motorjev, generatorjev, transformatorjev itd. S tem bi se na eni strani izkazala pravilnost popravila in stanje agregatov, na drugi strani pa bi se dajali interni atesti, s čimer bi bila zajamčena pravilnost funkcioniranja.

Za preventivno vzdrževanje bi se naprave preizkušale v takem času, ko niso potrebne obratom in bi se lahko odstranile pomanjkljivosti, ki kažejo znake dotrajnosti. Prav tako bi se v tem laboratoriju izvrševale meritve vseh elektromotorjev pred montažo ali pred skladiščem, preizkusili pa bi se delali pod polno obremenitvijo.

Zdaj sta dva stolpča že pod streho

Foto: B. Kajzer

Kako nameravajo vzdrževalni obrati izkoristiti lastne notranje rezerve in s tem pomagati celemu podjetju pri izvrševanju plana?

Naše notranje rezerve so v dvigu kvalitete popravil in v štednji z materiali. Pri tistih delih, ki to dopuščajo, bi lahko z delom po izmenah zmanjšali število nadur. Pri tem pa moram odločno in vnaprej povedati, da morajo sodelovati tudi obrati zunaj remonta, v katerih opravljamo popravila. Tudi znižanje nadur je le delno odvisno od naših prizadevanj. Zakaj navajam ravno proizvodne obrate? Predvsem zato, ker opažamo, da v vseh proizvodnih obratih nekateri delavci ne ravnavo pravilno z napravami in stroji in pride zato pogosto do nepotrebnih večjih okvar le zaradi njihove nepoučenosti ali malomarnosti. Ker pa taka okvara povzroči izpad proizvodnje v tistem obratu, močno pa vpliva tudi na proizvodnjo celotnega podjetja, je treba agregat popraviti v čim krajšem času, s tem pa seveda pride tudi do nadur. Večkrat smo v takšnih primerih prisiljeni tudi vključiti večje število delavcev iz drugih skupin, zato pa spet druga popravila tiste skupine stojijo oziroma se zavlečejo in opravijo z zamudo.

Pri gradbenem remontu so notranje rezerve predvsem pri kvalitetni obzidavi peči in štednji z materialom. Številčno pa je predvsem skupina industrijskih zidarjev prešibka in ne morejo vedno vsega opraviti pravi čas. Kazalo bo bodisi povečati število zidarjev ali pa si pomagati občasno z uslugami drugih podjetij, kot to že delamo pri obzidavi SM peči. Drugih skupin v gradbenem remontu ne bi kazalo okrepiti.

In končno — prav tako kot drugi obrati smo tudi mi sprožili akcijo za večjo delovno disciplino in boljše izkoriščanje delovnega časa.

Ali bi še sami dopolnili razgovor?

Vzdrževalni obrati imajo težke naloge in niso v rožnatem položaju, zato moramo v

danih pogojih narediti vse, kar je v naših močeh. Od naših nadrejenih in od ostalih organov pa pričakujemo razumevanje in pomoč predvsem pri opremljenosti osnovnih sredstev ter pri zamišljeni izvedbi organizacije naših obratov.

Tovariš inženir, hvala za odgovore!

SLOVARČEK TUJK

- analiza** — razčlenjevanje, razčlenitev, razčlemba
- atest** — pismeno potrdilo, zdravniško spričevalo
- atrakcija** — privlačnost, zanimivost
- eksaktnost** — natančnost
- eliminacija** — izločitev, izločevanje, odstranitev, odprava
- emancipacija** — osamosvojitve
- konkurent** — tekmeč
- medij** — sredina, obdajajoča snov, posredovalec, prevodnik
- nekorekten** — nepravilen, nevljuden
- nekritičen** — nepresoden, nezanesljiv
- poen** — točka, pika
- racionalen** — umen, razumen, pameten
- realen** — stvaren, dejanski, resničen
- renome** — ugled, sloves, dobro ime
- renoviran** — obnovljen, prenovljen
- rentabilen** — donosen
- saniran** — izboljššan, urejen, popravljen
- skeptičen** — dvomeč, nezaupen, poln pomislekov

DOKAZ

- Jaka je gotovo umrl.
- Po čem pa to sklepaš?
- Naenkrat so začeli ljudje o njem govoriti lepo.

— — —
Gluh mož in slepa žena sta zmeraj srečen par.

Žalostna bilanca nezgod v začetku avgusta

Ni še dolgo, ko smo pri sestavljanju polletne bilance pogostosti delovnih nezgod v železarni ugotavljali svetlejše rezultate. Odstotek nezgod letno na zaposlenega se že od leta 1961 nikakor ni hotel premakniti navzdol od ustaljenega števila 10 kljub večjemu prizadevanju kolektiva in poostrenim varnostnim kriterijem. Letošnja polletna analiza, pa je pokazala znižanje tega odstotka za več kot 2,5%. Vseh nezgod, ki so se pripetile v kolektivu v prvem polletju, je bilo le 7,46% na stalež. Z upravičeno priznanimi nezgodnimi primeri na poti na delo ali z dela pa je odstotek nekoliko višji — 7,96% na stalež. V prvem primeru je proti lansnemu povprečju podatek nižji za 2,7%, v drugem pa za 2,89%. Ta pomembni uspeh varnega dela v kolektivu je imel še drug, širši pomen: v okviru jugoslovanskih železarn je potisnil naše podjetje na stari tir, na pot k najvidnejšemu mestu, ki ga je naše podjetje že imelo več let. V tem letu smo v krogu enakih jugoslovanskih podjetij na častnem drugem mestu, za seboj pa smo pustili podjetja: železarno Store, Zenica in rudnik Ljubija, ki so bila leta 1964 še pred nami. Nekoliko boljše rezultate dosega pri varnem delu le železarna Nikšić, ki je po teški katastrofi v letu 1963 (z devetimi smrtnimi primeri) izredno poostрила varnostno disciplino v podjetju. Njihovi rezultati zaslužijo zato vso pozornost in pohvalo.

Bistvenih odstopanj od polletnih podatkov o pogostosti delovnih nezgod ni bilo mogoče opaziti pri nas tudi v juliju. Odstotek vseh nezgod, ki so se pripetile ta mesec samo v tovarni, je znašal 7,54%, vseh skupaj z nezgodami na poti na delo ali z dela pa 7,91%. Ti podatki se spremenijo nekoliko na slabše, če upoštevamo tudi nezgode, ki so jih v času počitniške prakse utrpeli od skupno 230 praktikantov trije z lažjimi posledicami. Omenjeni podatki sicer ne spremenijo bistveno rezultatov, vendar pa opozarjamo na to, da je potrebno praktikante na delovnih mestih še posebej opozarjati na varno delo in da prevzamejo odgovorne osebe v obratih tudi popolno odgovornost za varno delo.

V prvih dneh avgusta so pa pričele nezgode kar deževati. Žalostna bilanca je pokazala v pičlih 10 dneh kar 14 delovnih nezgod, od

katerih je bila tudi ena s težko posledico. Pričelo se je zadnji dan julija. Telefon je kar naprej zvonil: »Halo, nezgoda!« Najprej se je v čistilnici ponesrečil **Anton Gros**. Dobil je tujek v oko, ker je šel mimo ročnih brusilcev brez zaščitnih očal. Še isti dan popoldne se je ponesrečil v valjarni **Jakob Gostenčnik**. Valjanec ga je dohitel in oplazil po nogi. 2. avgusta se je v čistilnici jeklenih ulitkov ponesrečil **Franc Pačnik**. S kupa se je skotalil ulitek in mu poškodoval desno nogo pod kolonom. 3. avgusta sta bili prijavljeni dve nezgodi. Delavcu gradbenega remonta **Mihaelu Senici** je pri beljenju s čopičem brizgnilo apno v oko, jamski delavec **Stefan Podgorelec** pa je med nakladanjem vročih ingotov pri trenutnem odskoku zaradi nihanja bremena udaril s čelom v ingot. Največ delovnih nezgod v enem dnevu je bilo 4. avgusta (kar štiril!), od teh ena težja. Zanimivo je, da so se pripetile skoraj vse nezgode ob istem času — dopoldne med 10. in 11. uro. Praktikantka **Marija Zidar** v livarni si je pri čiščenju mešalca poškodovala palec, ker je pomaknila roko predalec v posodo in jo je zagrabila lopatica. **Jože Praznik** iz mehanične delavnice je pri izpenjanju obdelanega kolesa vstavil ključ v amerikanko. Pri tem je nevede zadel s kromcem ob ročico in vklopil stroj. Vstavljeni ključ je pri vrtenju pritisnil delavčevu levo roko ob sanke stroja ter mu zmečkal prst. **Ivan Rožič** v mehanični delavnici pri vrtenju ni vpel obdelovanca v primež, marveč ga je držal nepravilno v roki. Vrteči sveder je obdelovalni komad zavrtel tako, da je ponesrečencu stisnilo kazalec med obdelovalni komad in primež.

Isti dan se je v topilnici na vlivališču 10-tonske elektro obločne peči pripetila najtežja delovna nezgoda. Pri prenašanju 1500-kg ingota z žerjavom na transportni voziček je ingot padel iz klešč predelavcu livne jame **Stefanu Zaliku** na levo nogo. Posledica nezgode so bile takojšnja amputacija noge pod kolonom ter hujše opekline na levi roki.

Zaradi težjih posledic navajamo o tej nezgodi podrobnejše podatke, ki so bili ugotovljeni ob rekonstrukciji nezgode. Kot običajno so bili tudi ta dan v livni jami na vlivališču **Stefan Zalik**, žerjavovodja **Feliks Petek** ter delavca **Franc Petrej** in **Ilija Bešlić**. Na vli-

vališču 10-tonske elektro obločne peči so bili uliti po programu ingoti formata K-15, teže 1500 kg, kvalitete OCR 12 ekstra, ki se morajo odpremljati v kladivarno pri temperaturi okrog 800° C. Ingote za prenos je pripeljal **Ilija Bešlić**, na vozu pa jih je odpenjal in naravnaval **Franc Petrej**. Predelavec **Stefan Zalik** je prišel v trenutku, ko je žerjavovodja **Feliks Petek** pripeljal na višini 3 m zapet ingot, da bi ga odložil na transportni voziček. Zalik je dajal **Petreju** navodila za nadaljnje delo. S hrptom je bil obrnjen proti ingotu. Žerjavovodja ga je opazil zadnji trenutek, ko je bil ingot že skoraj nad ponesrečencem. Pri tem je žerjavovodja močno reagiral, se prestrašil in v upanju, da bo preprečil nevarnost, takoj zavrl ter z vzklikom opozoril ponesrečenca, istčasno pa dal tudi signal z zvoncec. Posledica zaviranja je bila, da je ingot močno zanihal in zdrknil iz klešč. **Petrej** je **Zalika** v trenutku, ko je opazil nevarnost, potegnil proti sebi, vendar je bilo že prepozno in je ingot ponesrečencu padel na stopalo leve noge. Zalik je padel na tla ob vozičku, vroč ingot pa mu je obležal na nogi. V splošni zmedji, ki je nastala, je **Petrej** takoj dal znak žerjavovodji, naj spusti žerjavni kavelj s kleščami nižje, da bodo ingot dvignili s ponesrečenčeve noge. Zaradi brzine in zmede so klešče zapeli na napačnem položaju, t. j. ob zgornjem robu ingota, zato je ob dviganju ingot še enkrat zdrknil iz klešč ter padel ponesrečencu na isto nogo. Šele ponovna intervencija je bila uspešna in je uspelo odstraniti ingot s kraja nezgode. Takoj so **Zaliku** v ambulanti nudili prvo pomoč, nato pa so ga odpeljali v splošno bolnišnico Slovenj Gradec.

6. avgusta dopoldne se je v novi valjarni ponesrečil **Marjan Časl**. Ponesrečenec je ob času normalnega valjanja ploščatih profilov odšel brez prejšnjega dogovora pritrjevat plošče univerzalnega ogrodja. Pultist 4. ogrodja je opravljal svoje delo normalno, dvigal in spuščal je dvizno mizo ter ni opazil **Časla**, ki ga je dvizna miza stisnila za nogo v gležnju.

7. avgusta se je zaradi nepravilnega prekladanja jeklenih profilov v novi valjarni poškodoval praktikant **Benedikt Marzel**.

9. avgusta je bil zopet črn dan — ponesrečili so se kar 3 sodelavci.

V termoenergetskem oddelku se je ponesrečil **Ivan Metarnik**. Pri izpraznjevanju pepela z viličarjem v kamion se je vagonček speljal po viličah viličarja v kamion. **Metarnik**, ki je stal na eni strani vagončka, je izgubil ravnotežje in padel z višine 2,5 m na tla.

Na pripravi vložka je zaradi naglice pri delu in nepazljivosti pri postavljanju prokucnika v ozkotračni tir dobil udarec po glavi **Miha Kranjc**.

Rudiju Ratu iz prometnega oddelka (škoda — letos prva nezgoda v tem oddelku!), je pri montaži zračnice odletel delček kovine od podložnega kladiva in se mu zapičil v ramo.

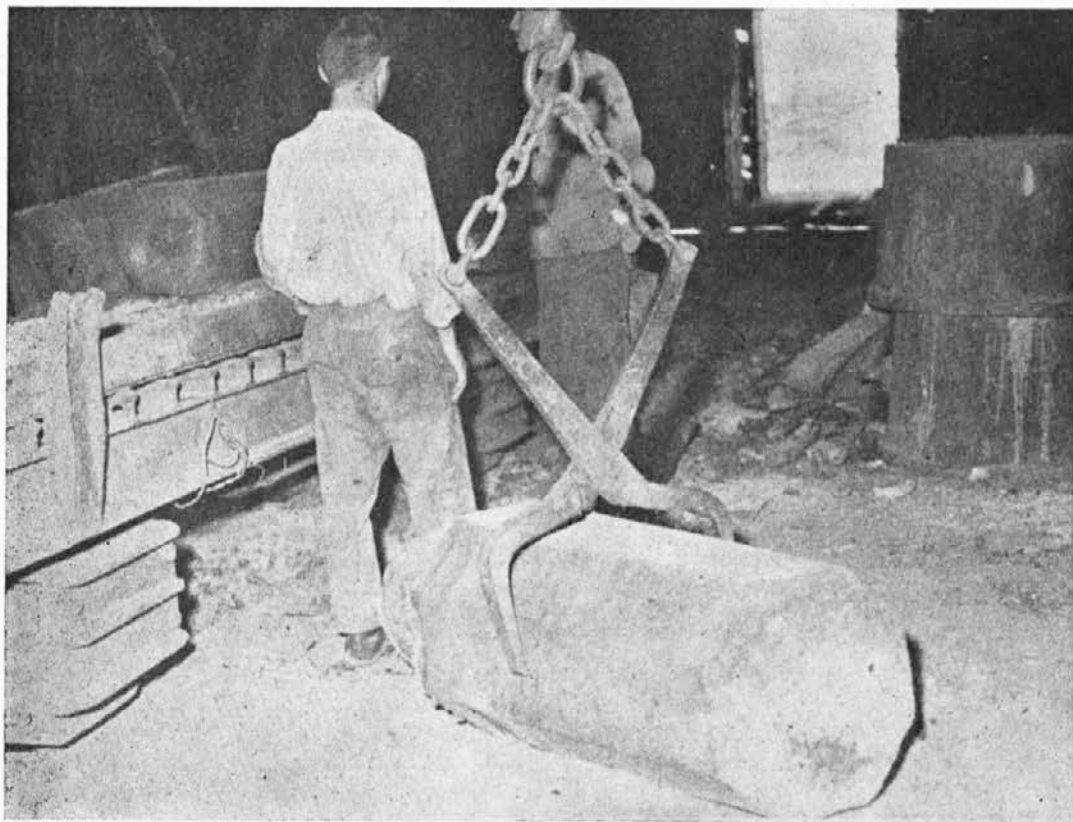
Podrobnejša analiza omenjenih nezgod nam pove, da so se pripetile kot posledica naslednjih najpogostnejših vzrokov: ker delavci niso uporabljali osebnih zaščitnih sredstev (2), niso upoštevali varnostnih navodil in predpisov pri delu (4), zaradi neurejenega delovnega mesta in okolja (1), zaradi neurejenih družinskih in življenjskih razmer (2), zaradi premajhne uvežbanosti in spretnosti (2), zaradi premajhne lastne previdnosti (3).

V večini primerov pa gre za sodelovanje več omenjenih vzrokov in je bistvenega težko ugotoviti.

V naslednjih 16. dneh avgusta je pogostost delovnih nezgod precej padla. Zabeleženih je bilo le 8 primerov, tako da v povprečju celega meseca rezultat ne bo preveč porazen.

Vzroki analiziranih nezgod nam povedo, da je še vedno več kot polovica popolnoma nepotrebnih telesnih poškodb pri delu, zato skrbimo za odpravo teh pomanjkljivosti. To lahko storimo takoj in brez investicij. Naj bo to obenem resno opozorilo in vabilo za sodelovanje in večji uspeh pri borbi proti obratnim nezgodam, za odvrnitev nesreče in škode posameznikom in skupnosti. Tu je velik vir rezerv za dvig storilnosti dela, za povečano produktivnost in tako tudi za doseg večje realizacije celotnega kolektiva.

Franc Čegovnik

Ročno pripenjanje ingota in kraj nezgode v livni jami

NAŠI OBRAZI

Kristijan Krebs, ogrejevalec v novi valjarni, se je rodil na Strojni v letu, ko je bila končana prva svetovna vojna. Šestnajst let je bil star, ko je začel iskati službo. Zelel je za stricem in bratom v ravenško železarno, pa ni bilo upanja. Ko se je brat poročil, ne da bi bil prej vprašal za dovoljenje takratnega direktorja, so ga odpustili brez pardaona. Ne, v železarno v tridesetih letih ni bilo lahko priti, zato je mladi Kristl šel služiti na pavre.

Prvo leto je zaslužil 40 dinarjev na mesec in — menjal gospodarja. Drugo leto je dobival 60 dinarjev. Delal je od zgodnjega jutra do poznega večera tako rekoč zastonj. Šele zadnja leta pred drugo svetovno vojno je končno pri četrtem gospodarju prejemal po 300 dinarjev na mesec.

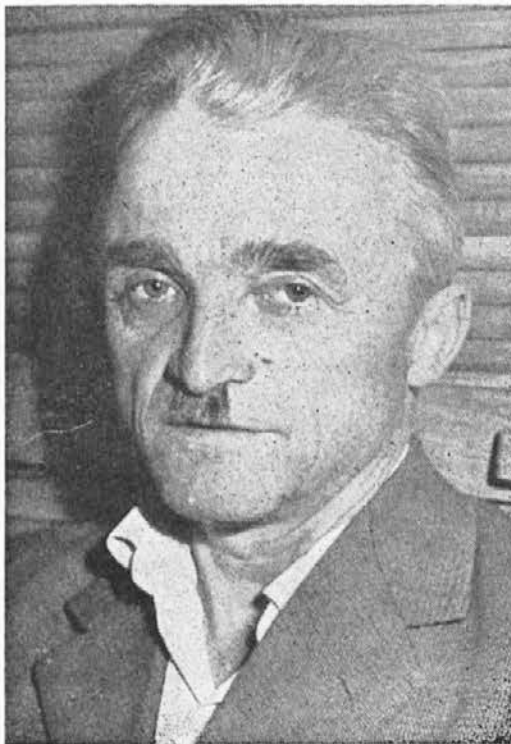
Vojno je prebil po ujetništvih, leta 1945 pa je zaprosil za delo v železarni in bil takoj sprejet. Dodelili so ga v valjarno, k peči, in tam je tudi ostal vse do danes. Bil je priden — priučil se je za ogrejevalca in je danes preddelavec pri OFAG pečeh v novi valjarni.

Mož srednje postave, bistrh oči pa mirne, počasne govornice je po besedah predpostavljenih priden ko mravlja. Še njegova malica nikdar ne traja pol ure; nekaj, ker je delo takšno, nekaj, ker je sam tak — skrben in natančen.

Dve kot vagon dolgi peči ima na skrbi. Vsake pol ure mora pogledati za peč, kako sodelavec nalaga ingote na gredi, po katerih se počasi pomikajo v peč. V obeh pečeh mora regulirati temperaturo — odvisno pač od kvalitete materiala, ki ga mora seveda dobro poznati — regulirati plinovod in kontrolirati vodo ter katran. Za to ima aparate v kabini, sicer pa je v glavnem za pultom in mora nenehno skrbeti, da je proga enakomerno preskrbljena z žarečimi ingoti.

Ko ingot (na svoji dolgi poti skozi peč, razgret tudi na 1200° C), zdrkne na valjčnico, se malokdaj zvali v pravilen položaj; najraje se postavi »na glavo«. Tedaj ga mora ogrejevalec s kleščami uravnati. Vročina je neznosna. Še huje je, če se ingoti sprimejo in se zvalijo na valjčnico kar po trije, štirje skupaj. Takrat jih je treba razsekati s sekačem. Zdaj je vroče, da je strah, pa še nevarnost obstaja, da se človek opeče. Tudi naporno je sukati 450 kg težke kose razbeljenega železa v enakomernih, kratkih presledkih vseh 8 ur. Poleg tega pa vsako tako »sukanje« pomeni že tudi zamudo za progo.

Tako mora imeti Kristijan Krebs oči povsod — na aparatih, pri peči, za pečjo, na progi (kjer kakor po jeklenem parketu na videz lahkotno poplesujejo valjarji in kjer v kalibrih pokajo ingoti, kot bi streljal s kanoni), na ingotih, ki se peljejo mimo, da puha od njih vročina. Krebs je bil kot dober delavec seveda tudi član obratnega delavskega sveta in delavskega sveta podjetja. Sicer pa je v prostem času navdušen ribič. Z mopedom se vozi na Dravo vsaj dvakrat na teden, in jo pozna od Dravograda do Vuzenice menda tako kot svoje peči. Vendar mu ne gre toliko za to, da bi ujel čim več kilogramov rib, le da pride na zrak, da počiva in — naravo ima rad. Na kmete pa ne mara več, niti pomagat pri

delu ne. Spomin na trpljenje in boren zaslužek v mladih letih je tako živo v njem, kot da je zastonj garal šele včeraj.

Razvedri se pred televizorjem, od športov ima najraje smučanje in ob dobri knjigi tudi uživa. Vse pa kaže, da njegovo preudarno besedo tudi prijatelji radi poslušajo po sihtu — enako kakor sodelavci pri delu.

n. r.

NACRTI

- Če se bom kdaj poročil, potem bo to morala biti lepa deklica in dobra kuharica.
- Ampak to je vendar mnogoženstvo!

Dopust je prehitro minil

Foto: J. Gater

PREHODNE NAPAKE

Točka gor — točka dol

Ta mesec je točka tako lepo rasla, da so se pri glavnem vходу ob začetku in koncu izmen vse glave obračale v »pozdrav na levo (ali desno)«. Nenavadno hitro je bila pri 90. Tam je sicer malo zmrzovala, okoli 20. avgusta je pa le že zlezla nad 100. Na vsem lepem je nato 25. avgusta zdrknila nazaj na 99.

Pozdrava zdaj sicer ni več, komentar pa je: »tintenburg« uvaja televizijske manire.

Mojstri in pol

V železarni imamo tudi take »mojstre«, ki na 20-tonski voz naložijo tudi do 35 ton ingotov, potem pa se silno čudijo, če voz — crkne.

Rusi so odpirali vsaj vrata

Pred leti je krožila šala, da ruski šoferji nakazujejo smer tako, da odpirajo na odcepih in križiščih desna ali leva vrata — ker smernih kazalcev menda nimajo.

Eno ali drugo bi toplo priporočali šoferjem v našem notranjem prometu, sicer se bodo obratnim pridružile še prometne nesreče.

Bliža se obletnica povodnji

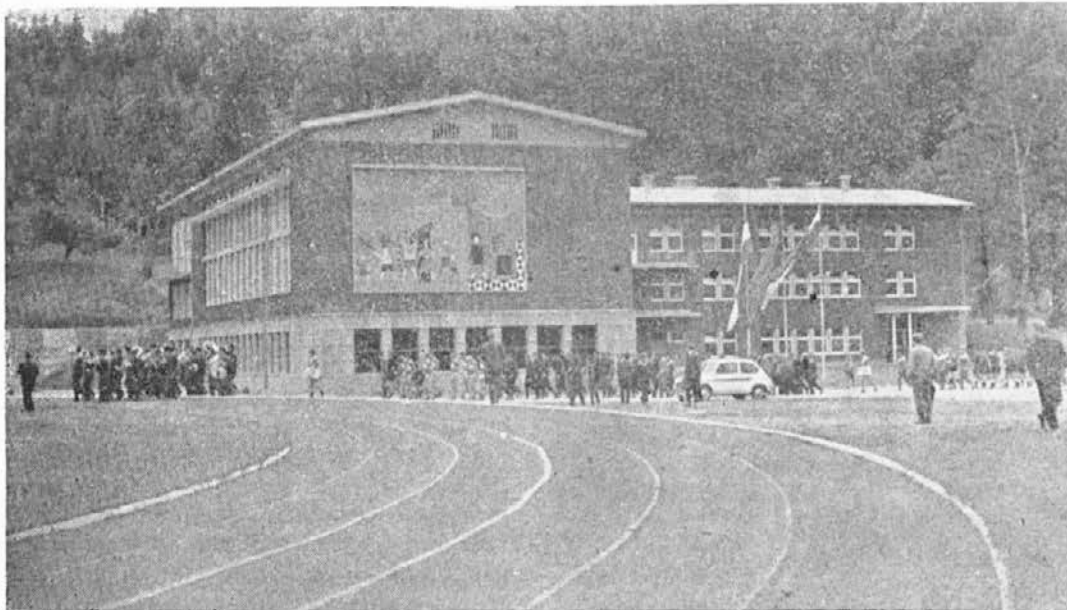
Vse kaže, da bomo obletnico lanske povodnji svečano proslavili. Zakaj bi sicer reflektorji, ki smo jih takrat obesili na zid mehanične, še vedno viseli tam?

SLOVNICA

Učitelj: Postavi v prihodnji čas stavek: Janez se je oženil!

Učenec: Janez se bo ločil.

ČEZ 150 ŠPORTNIKOV - ŽELEZARJEV NA RAVNAH

Da bi na stadionu čim večkrat vihrale zastave

Foto: J. Sater

V izvedbi Športnega društva Fužinar in pod okriljem sindikalne organizacije naše železarne smo imeli na Ravnah 28. in 29. veliko športno srečanje treh slovenskih železarskih kolektivov.

Športniki železarne Jesenice, železarne Štore in železarne Ravne so se spoprijeli tokrat na športnem področju, pustili so vnmear tone in dinarje in se raje podvrgli takšnim merilom znanja in vzdržljivosti, kot so meter, sekunda, lesi, poeni in točke. Druge po vrste so bile te letne športne igre slovenskih železarn, na katerih so železarji tekmovali v odbojki, nogometu, namiznem tenisu, šahu, kegljanju in atletiki.

Blisk in grom, rahlo pršenje dežja in čudovita mavrica kot da so hoteli biti zraven v soboto pri otvoritvi letnih športnih iger, kot da so hoteli sami pozdraviti vrle železarje — športnike in jim zaželeli vse najboljše. Potem se je nebo zjasnilo in športniki so imeli oba dneva res zelo lepo vreme.

Tekmovalce, ki so prikorakali na stadion v športnih oblačilih na čelu z našo godbo na pihala, je pozdravil podpredsednik organizacijskega odbora prireditelje in predsednik sindikalne organizacije železarne Ravne Miha Ošlak, ki je med drugim dejal:

»Tako, kot nas veže sorodnost v proizvodnji, tako naj bi nas tudi taka in podobna srečanja vezala v športni dejavnosti,« in: »Zavedamo se, da je zdrav duh v zdravem telesu nosilec delovnih sposobnosti, prav zato posvečamo kulturni in telesni dejavnosti posebno pozornost.« Na kraju je vsem posameznikom in ekipam zaželel obilo sreče in športnih zmag.

Začeli in končali so letne športne igre naši nogometaši. In če so nas na začetku prijetno presenetili z visoko zmago nad Štorami kar z 8:1, so nas na koncu z visokim porazom proti Jesenicam z rezultatom 2:6 precej razočarali; Jesenice so premagale Štore s 4:2.

V polčasu prve nogometne tekme so šli na start tudi že atleti. Šest tekmovalcev se je pognalo po atletski stezi, vsak več ali manj z željo, da prvi pretrga vrvico na ci-

lju teka na 1500 m. Po zelo zanimivi borbi je zmagal državni prvak v smučarskih tehnik Mirko Bauče, ki se na cilju kar ni mogel zaustaviti in jo je »ubral« še navzgor po poseki. To je bila tudi edina atletska zmaga naših železarjev. Tudi drugi smučarski tekač Vidovič se je odlično boril in kot tretji priteknel na cilj. Skupaj z Baučtom sta železarno Ravne po prvi atletske disciplini postavila na prvo mesto. Začetek je bil za naše več kot dober.

Ko so nogometaši še zabijali gole, so prvi kegljači na kegljišču v domu železarjev že podirali keglje, šahisti v DTK že vlekli prve poteze in namiznoteniški igralci pridno udarjali po beli žogici. Človek pravzaprav ni vedel, kam naj gre, da bi čim več videl.

Že v soboto so končali s tekmovanjem naši namiznoteniški igralci. V prvem dvoboju proti Štoram so Jamšek, Pandev in Mirko Bauče hitro zmagali 5:0, v drugem dvoboju pa podlegli Jesenicam s tesnim rezultatom 4:5. To drugo srečanje je trajalo polne tri ure in je bilo tako za igralce kakor tudi za kar številne gledalce velika preizkušnja za živce. Jeseničani so imeli boljše in so zato tudi zmagali. Pri stanju 4:4, potem ko je Jamšek opravil po vrsti z Valentarjem, Buhom in Stano ter Pandev z Valentarjem, sta se v zadnji igri srečala Jeseničan Stana in Mirko Bauče. Po dolgi »pimplarski« igri je zmagal Stana z 2:1. Po končanem srečanju je dejal: »Če bi trajalo še pet minut, bi me bilo konec.« Domačini smo na tistem pričakovali zmago tudi v namiznem tenisu. Za las se nam je izmuznila. Naši igralci razen Jamška niso bili dovolj pripravljeni in to se je maščevalo. V nedeljo dopoldne so Jeseničani odpravili še Štorane z največjim možnim izidom 5:0 in tudi v namiznem tenisu spravili zaslužen zmago.

V prvem šahovskem dvoboju so Jeseničani že v soboto premagali Štorane s 4:2. Tudi tu smo pričakovali, da bodo naši šahisti — spomnimo se, bili so šahovski sindikalni prvaki — premagali Štore in se Jesenicam krepko uprli, izvlekli neodločen re-

zultat, ali morda celo zmago. A bilo je drugače. Proti Štoram so dosegli remi 3:3, proti Jesenicam pa so zbrali vsega 1,5 točke in seveda dvoboj izgubili 4,5:1,5.

Od naših je bil neporažen samo Komarica, ki je na šesti deski dvakrat zmagal, po eno zmago sta priborila Ravnam še Jeseničan na tretji in Kolar na peti deski, Ristič pa je Jesenicam odtrgal 0,5 točke. To pa je tudi ves izkupiček. Drugi so ostali praznih rok. Tudi tu lahko govorimo o razočaranju.

Kegljači so podirali svoje lese v soboto in nedeljo. Najboljši domačin je bil Trefalt z 824 podrtimi keglji, najboljši med vsemi pa seveda Jeseničan Šlibar z 883 podrtimi keglji. Naši kegljači pa so se tudi kot ekipa dobro držali, saj so zasedli drugo mesto s 4802 podrtimi kegljema za železarno Jesenice s 5072 podrtimi keglji in pred železarno Štore s 4779 podrtimi keglji.

Nedeljsko dopoldne nam je prineslo edino ekipno zmago. Naši odbojkarji so po petih nizih odpravili žilave Jeseničane z rezultatom 3:2. Naši so zelo slabo začeli in začetek prvega niza je kazal že na pravo katastrofo. Trije »ligaši« pa so se k sreči ujeli še z ostalimi in že krepko nagnjena barka je začela dobivati ravnotežje. Odbojgarska ekipa železarne Ravne je izpolnila pričakovanja in pospravila zaslužen zmago. Železarna Štore z odbojgarsko ekipo ni nastopila.

V nedeljo so tudi atletske discipline potekale druga za drugo. Prekrasno vreme, prelepi stadion, odmev huronskega vpitja z odbojgarskega igrišča pa seveda glasba in ozvočenje, kadar Wlodyga ni pozival tekmovalce na start, vse to je še bolj stopnjevalo dobro voljo vseh nastopajočih in tudi gledalcev, ki so bili pri skokih v višino, pri cilju pa zopet pri metu kroglice ter pri skoku v daljino. Smilil se mi je neumorni Klep, ki je najbrž ta dan tisoč in še večkrat rekel: »Ne hodite po stadionu!« pa je vse skupaj (tudi to, da so prav to nedeljo verificirali nogometno igrišče in je bila tu tudi strokovna komisija iz Maribo-

Edina zmaga — tek na 1500 m

Obrazi so zadovoljni, ker je slika — stara

na) bore malo pomagalo. Ljudje se kar preveč zanimajo za atletiko!

V teku na 100 m je Štoran Hiti zabeležil soliden rezultat, točno 12 sekund. Naša Gnamuš in Lorenci sta bila četrta in peta (12,8 in 12,9).

Tek na 400 m je prinesel Jeseničanom kar dvojno zmago, naša dva pa sta se znašla prav na repu. Tu smo bili torej v vseh tekih najslabši. Kje ste 400-metraši?

Tudi v skoku v daljino sta oba Jeseničana kraljevala na vrhu. Naš Lorenci je bil tretji, kar je zelo dobro, Kristan pa peti.

V višino je od naših poleg Kristana skakal še Trebovec. Oba sta nehala pri 155 cm in zasedla tretje oziroma četrto mesto. Prva dva sta bila zopet — Jeseničana.

V metu krogle je zmagal Štoran pred Jeseničanom, naša dva sta zaključila vrstni red plasiranih. Pa ne, da pri nas ne bi imeli močnih železarjev? Sicer pa: meta krogle res nismo mogli trenirati že prej, ker pač nismo imeli stadiona!

Balkanska štafeta (800, 400, 200, 100 m) je bila atrakcija zase. Pred polnim stadionom so začeli med polčasom nogometne tekme Jesenice : Ravne 800-metraši. Za naše je tekel Mirko Bauče, ki je vse preveč potegnil in mu je na koncu zmanjkalo moči, tako da je šele kot drugi predal palico. Vidovšič je tekel odlično, prehitel Jeseničana in kot prvi predal Lorenciju. Tudi ta se je srčno boril, a boljšemu Jeseničanu ni bil kos. Kazalo je že, da bo Gnamuš naredil senzacijo, a moral se je zadovoljiti z drugim mestom. Dve desetinki sekunde zaostanka res ni veliko, in če ne bi bil Bauče žrtev lastne taktike, bi slavili najpomembnejšo atletsko zmago. Toda tudi z drugim mestom, predvsem pa s tako malenkostno razliko, smo lahko zadovoljni.

Zbor slovenskih železarjev na športnem področju je bil končan. Kakor da so si ti železarski kolektivi po velikosti razdelili tudi mesta na športnem področju. Zmagala je železarna Jesenice, ki je zbrala skupaj

17,6 točke, pred našo železarno z 12,4 točke in železarno Štore s 6,2 točke.

Slavnostna razglasitev rezultatov in podelitev pokalov ter knjig najboljšim ekipam in posameznikom je bila v domu železarjev.

K res odličnemu vzdušju je pripomogel v precejšnji meri tudi naš oktet, ki je odlično zapel nekaj pesmi, za kar so ga navzoči bogato nagradili z aplavzom.

Predsednik organizacijskega odbora letnih športnih iger slovenskih železarjev direktor Gregor Klančnik je po kratkem govoru, v katerem je posebno poudaril važnost takih srečanj, razglasil rezultate in čestital zmagovalcem ter jim predal pripravljene nagrade.

Predstavnika železarjev Jesenice in Štore sta se v imenu svojih kolektivov zahvalila za gostoljubje, vzorno organizacijo in izrazila željo po še tesnejših športnih stikih.

Dva dni smo bili gostitelji in se v tej vlogi zopet dobro odrezali. Kaj pa na športnem področju?

Če sedaj po končanem tekmovanju pregleduješ rezultate, seštevaš točke in če začneš z »če«, potem ugotoviš, da nas najbolj tare atletika.

Realno gledano bi morali poleg odbojkarjev zmagati še namiznoteniški igralci in nogometaši, šahisti pa bi morali biti drugi. V tem primeru bi mi zbrali že točko več kot naši glavni konkurenti Jeseničani. Rezultat bi bil 13:12 za našo železarno. Kljub temu pa še vedno ne bi bili prvi — tu je namreč še atletika.

Podrobni rezultati v atletskih disciplinah namreč kažejo, da so Jeseničani zbrali tu kar 61 točk, mi pa samo 36. To pa je občutna razlika. In v tem grmu tiči zajec. Atletika je tista, ki največ da (za prvo mesto 3 točke \times 1,2), in tisti, ki je najmočnejši v atletskih disciplinah, je največji favorit za osvojitev prvega mesta.

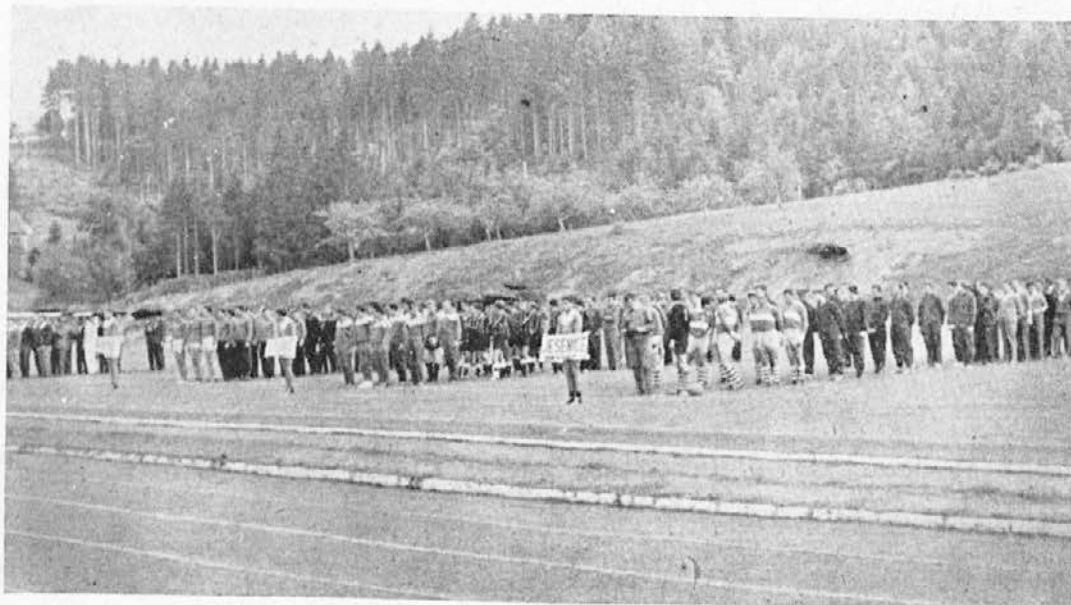
Sedaj se pa res nimamo več na kaj izgovarjati. Vsak tujec, ki pride na Ravne, je navdušen nad našim stadionom, začnimo ga že vendar uporabljati! Ampak ne zadnjih 14 dni pred tekmovanjem. Začnimo z medobratnimi prvenstvi, prvenstvi šol, izbirajmo talente in delajmo skozi vse leto. Zavedati se moramo, da tudi drugod, pa čeprav imajo slabše pogoje, ne spiyo. Nehajmo že enkrat samo govoriti. Bolje je, da smo tiho, na tekališču pa naj se odraža naše delo.

Zakaj se le toliko ženejo za rezultate, bo marsikdo pripomnil. Važno je, da čim več ljudi sodeluje, tekmuje, si krepi telo in duha. Res je to, vendar je pri športu prav tako kot pri proizvodnji. Čim večja realizacija, čim več ton, tem več osebnih dohodkov. Pri športu pa: čim več športnikov — tem večja izbira, boljša kvaliteta, vidnejši rezultati. In osebni dohodki naj bi bili čim višji. Zakaj potem tudi na športnem področju ne bi bili rezultati čim boljši?

—ate—

AVTOMOBILSKA

— Za nekatere je avto res nekaj strašnega. Pelje jih le v bolnico in na pokopališče.
— Oh, mene je peljal tudi k poroki.

Zbor slovenskih železarjev

Foto: J. Sater

KIPARJI SO ODŠLI — DELA SO OSTALA

Japonec je bil najbolj marljiv

Do Forme vive imamo letos drugačen odnos kot lani. Nekaj zato, ker ob lani pridobljenih skulpturah merimo letošnje in se torej na te stvari že nekoliko »spoznamo«, nekaj pa zato, ker so nam nedavni premiki v gospodarstvu precej izostrili čut za to, kaj je potrebno in kaj ne. Bolj kot kdajkoli se zadnji čas pri vsaki stvari sprašujemo o njenem smislu in njeni koristi.

Ce odštejemo tradicionalen odstotek nergaštva, ki je neuničljiv in neizogiben sestavni del vsake skupnosti, torej tudi naše, in če pozabimo majhne nevšečnosti, ki so neizbežne, kadar umetniški temperament zadene ob ustaljeno delovno disciplino velikega podjetja, potem lahko rečemo, da naši sodelavci zrelo in trezno presojajo vrednost Forme vive za železarno in za Ravne.

Marsikatero velike umetnine iz preteklosti ne bi bilo, če ne bi bilo bogatašev, ki so imeli posluš za umetnost in so dajali denar zanjo; kralji, papeži in knezi so bili to. Denar so res izžemali iz tlačanov, toda —

prav lahko bi ga bili vsega zažrli in zapili. Danes, ko pri nas že davno ni več bogatašev, bi se umetnosti slabo godilo, če ne bi imela mecenov — podpornikov umetnosti in znanosti. In kdo naj jo podpira, če ne močne delovne skupnosti?

Med redkimi podjetji v Sloveniji, če ne celo v državi, je naša železarna pokazala velik posluš za umetnost, ki pa ni od večraj. Lahko bi bili postavili na Čečovju naselje funkcionalnih kasarn, ki bi služile svojemu namenu prav tako dobro kot barvno in oblikovno razgibano mestoce, pa smo raje izbrali lepe oblike in barve. Lahko bi bili postavili masiven blok kot izdelovalnico zdravih kadrov, pa smo zgradili lep, z mozaiki okrašen dom telesne kulture. Ne, popolnoma jasna je ena stvar — ravenški železarji ljubijo lepe stvari, zato je tudi v dobi gospodarskih premikov prevagala ta ljubezen in tako je naš kraj bogatejši za štiri skulpture, na štiri konce sveta pa bo znova šel glas o našem kolektivu.

Ne da bi poskušali ocenjevati vsa dela po vrsti — končno je to stvar umetnostnih kritikov — pa bomo vendarle poskušali dvojce:

- razložiti moderno »abstraktno« umetnost,
- pokazati nekaj možnosti, kako izkoristiti to, kar imamo.

Neka trajna nelagodnost spremlja vse pogovore o Formi vivi nasploh in o posameznih delih posebej: ne »razumemo« jih, radi bi vedeli, kaj »pomenijo«, kaj »predstavljajo«. Nekatero skulpturo nam niso všeč, nekatere pa. Radi bi jih razkazali in razložili našim prijateljem in znancom, ki prihajajo na Ravne, pa ne znamo, in prav zato se marsikdo nehote pridruži že omenjenemu nergaškemu elementu.

Poskusimo torej, če s pomočjo učbenikov o umetnosti lahko »razumemo« umetnostno strujo, ki v različnih variantah že več kot petdeset let vlada po vsem svetu. (Uporabil sem predvsem Knaurs Mal — und Zeichenbuch.)

Izum fotografskega aparata je obsodil na smrt realizem v slikarstvu kot vodilno smer, razvoj barvne fotografije ga je dokončno pokopal. Razumljivo je, da so sli-

karji iskali novih poti. Impresionizem — spomnimo se slavnih Francozov pa našega Jakopiča — je že razbil trdne oblike predmetov, čeprav je ohranil obris. Van Gogh — vsaj film smo videli o njem, gotovo pa poznamo tudi njegova dela — je krenil v silovito poenostavljanje, na začetku našega stoletja pa je nastala prava poplava različnih slogov in načinov slikanja.

Da noben pravi umetnik noče slikati ali klesati natančno tako kot drugi pred njim, je zelo človeško. To bodo razumele predvsem ženske, ki ne morejo nositi ene obleke dve leti, niti ne marajo takšne, kakršno ima soseda. Moški nismo boljši — komu danes še ugaja tip fiata 1100, ki je bil nekoč hudo moderen?

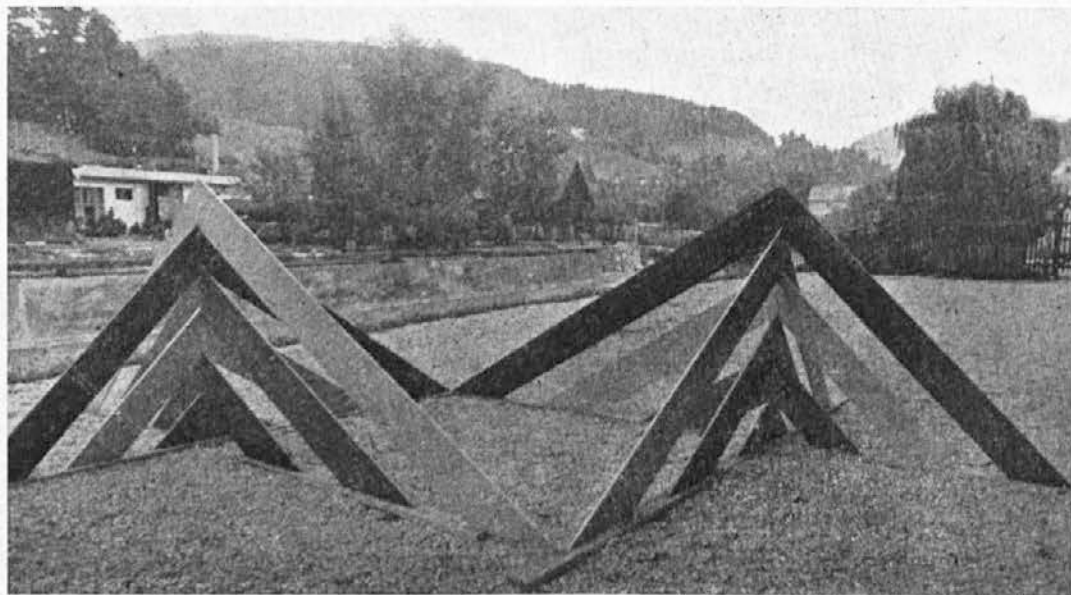
Ceprav so napisane debele knjige o vzročnih zvezah med ideologijami in umetnostjo, med razvojem filozofije, sociologije in v prvi vrsti med družbenimi premiki v svetu zadnjih petdesetih let ter umetnostjo, nam prostor ne dopušča, da bi pisali še o tem. Kdorkoli si bo vzel toliko časa, da bo takšne knjige odprl, se bo lahko prepričal sam.

Kako torej pride do »abstraktno« podobe ali skulpture, ki ne predstavlja »ničesar«, nima nobene »zveze« z resničnostjo?

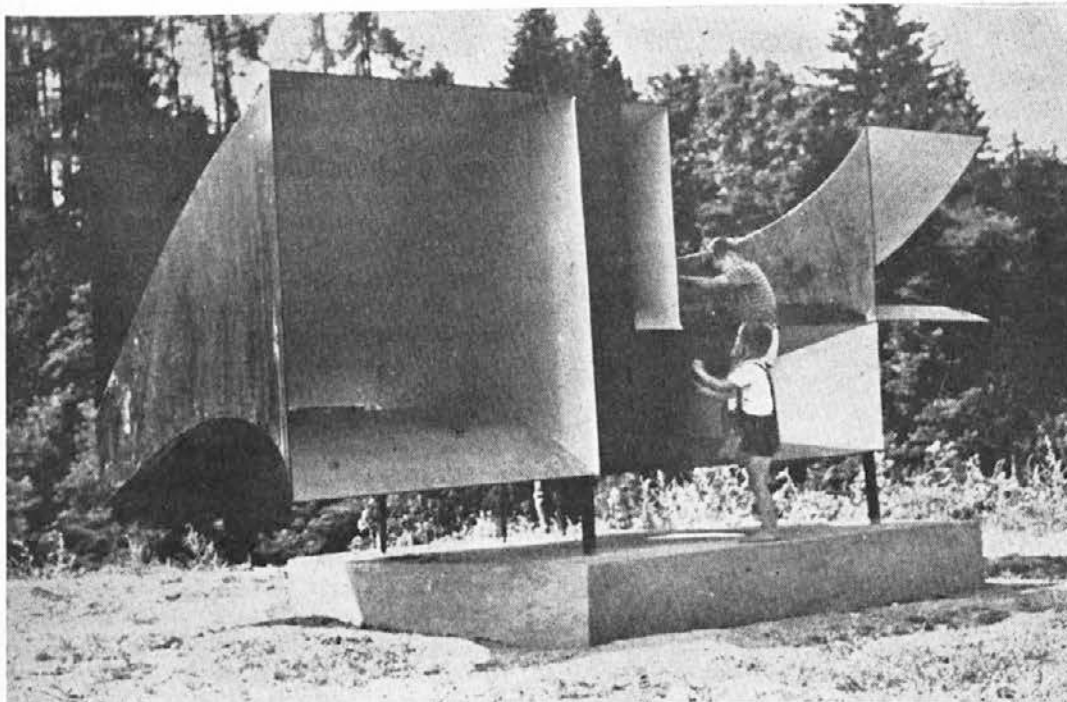
Da v vsakdanjem življenju večkrat abstrahiramo — odmišljamo — nebitveni del resničnosti, vedo zelo dobro vsi tehniki, ki jim skice in risbe povedo o strojih več kot še tako verna fotografija.

Stvari — ljudi in živali — ki jih niso še nikoli videli in ki jih v resnici tudi ni, so ljudje že davno upodabljali: morske deklice, ki so od pasu naprej ribe, konje z moškimi oprsjem, hudiča s parklji in repom, angele s perutnicami, zmaje in najrazličnejše srednjeveške pošasti in spake (himere). Danes pravimo temu prazna vera. Prav. Toda danes tudi že vemo toliko o človeški duševnosti, da izraz »prazna vera« lahko imenujemo tudi drugače, bolj določno:

v ljudeh so od nekaj živlele neke predstave in občutja, ki jim v realnem — predmetnem — svetu niso našli ustrezne podobe, zato so si podobe pač izmišljali ali kombinirali več znanih elementov, da bi izrazi-

Portugalčeva dvojna piramida bo stala pri internatu MIŠ

Med lepše sodi, le kraj ni najbolj primeren

Foto: R. Gradišnik

li novo vsebino: parklji, rep, rdeč jezik, črno telo = hudič = utelešena hudobija itd.

Takšni poskusi so se javljali vedno zno-va in tu so korenine pojava, ki se je danes pod imenom »abstraktna umetnost« razrasel po vsem svetu.

Abstraktna umetnost izraža torej občutke v obliki podob in kipov. Pri tem je čisto vseeno, ali ti občutki nastanejo pod direktnim vplivom realnega sveta ali pa po daljših, zamotanih duševnih procesih.

Če izrečemo besedo **žalost** ali **veselje**, se sicer takoj spomnimo kakšnega veselega ali žalostnega prizora iz preteklosti, torej veselih ali žalostnih ljudi. Toda — kakšno obliko in barvo imata ta dva pojma? Kako bi ju naslikali, da bi izrazili vso bolečino ali radost? Moderni slikarji in kiparji prav to poskušajo vsak dan, le da ne ostajajo pri tako preprostih, elementarnih pojmi, temveč poskušajo izraziti tudi razmišljanja in splete pojmov.

Pa recimo, da slikar izhaja iz realnega predmeta. Slikar prejšnjega stoletja bi upodobil drevo kot drevo, današnji pa bo izrazil občutke, ki mu jih drevo vzbuja, in enako bo ravnal z ljudmi, prizori itd.

Takšne občutke imamo vsi, le da nismo niti nagnjeni k temu, da bi jih izražali. Če pa bi poskusili, bi videli, da nimamo vaje v takšnem izražanju. In še — deset realistov bo naslikalo drevo enako, deset modernistov občutke o njem vsak na svoj način, ker pač dva človeka ne čutita enako. (Že zato abstraktne podobe in kipi ne morejo biti tudi splošno »razumljivi«.)

Kaj nam v sekundi ostane v spominu, če slišimo besede »tramvaj«, »zimsko jutro«? Nekaj ploskev, nekaj barv. Pri tramvaju bi verjetno videli rumeno barvo klopi, plavo sprevednikove uniforme, sosedov klobuk, del tirnic v tlaku, kak napis. Če bi vse to poskusili naslikati, bi verjetno dobili podobo, po strukturi podobno Picassovim. To bi bil že precejšen korak k abstrakciji. Če pa bi šli še naprej in bi pri »tramvaju« ohranili le barve, bi dobili rumeno, plavo, jekleno, rjavo.

To je razmeroma preprost primer za ab-

strakcijo. Kako pa bi ravnali, če bi bilo treba upodobiti »nočni dež«, »moderno pesništvo«, »sprehod«?

Taki »bliskoviti spomini« so seveda le ena možnost, eden od načinov, kako moderni umetniki ustvarjajo, vendar za nas dovolj, da lahko končno zaključimo: **abstrakcije so opazovanja barvnih in oblikovnih odsevov nekega doživetja ali srečanja s kraji in ljudmi ter likovne realizacije teh doživetij.**

Res pa je, da moderni izrazni način omogoča uspeh tudi sušmarjem, ker pač nihče ne more zanesljivo spoznati, ali je umetnik ustvaril podobo ali kip iz notranje nuje ali pa se je le igral. Ne moremo torej ločiti zrna od plev, ker smo prepuščeni tudi mi — občutkom.

Deset skulptur Forme vive imamo. Naj bo že njihova umetniška vrednost takšna ali drugačna, okras kraja so in trajen do-

kument za to, da ravnski fužinarji nimajo smisla samo za tone in milijone, temveč tudi za višje vrednote. Deset skulptur, vendar — nobene razglednice o njih, nobenega spominka za tujce, nobene lične zbirke za nas in naše poslovne prijatelje. Kaj, če bi se v našem koledarju za leto 1966 pojavile te skulpture? Kaj, če bi jih vnesli v kak večji katalog? Za letoletne vizitke ne bi smeli več biti v zadregi.

To ne bi bila nobena baharija, temveč preprosto — dokument ravnske rasti.

Marjan Kolar

KAKŠNE SO NOVE STANARINE

Občinska skupščina Ravne na Koroškem je določila nov način obračunavanja akontacij za stanarine, ki velja od 1. avgusta 1965 do 1. januarja 1966. Po novem letu bomo namreč plačevali stanarino po novi oceni posameznih stanovanj.

Če vemo, kdaj je bila zgrajena hiša, v kateri stanujemo, in če vemo, koliko smo doslej plačevali na mesec stanarine, potem iz spodnjega obrazca ne bo težko izračunati, koliko bomo plačevali po novem.

V prvi koloni poiščemo »svojo« letnico, v isti vrsti druge kolone pa faktor. Staro stanarino pomnožimo s tem faktorjem pa dobimo novo. Seveda pa pri rezultatu ne smemo pozabiti na decimalko, sicer bomo dobili desettisoče.

Postavka »do leta 1959« obsega vse stavbe, zgrajene od leta 1 po našem štetju do leta 1959.

do leta 1959	2
leta 1960	1,7
leta 1961	1,6
leta 1962	1,4
leta 1963	1,2
leta 1964	1

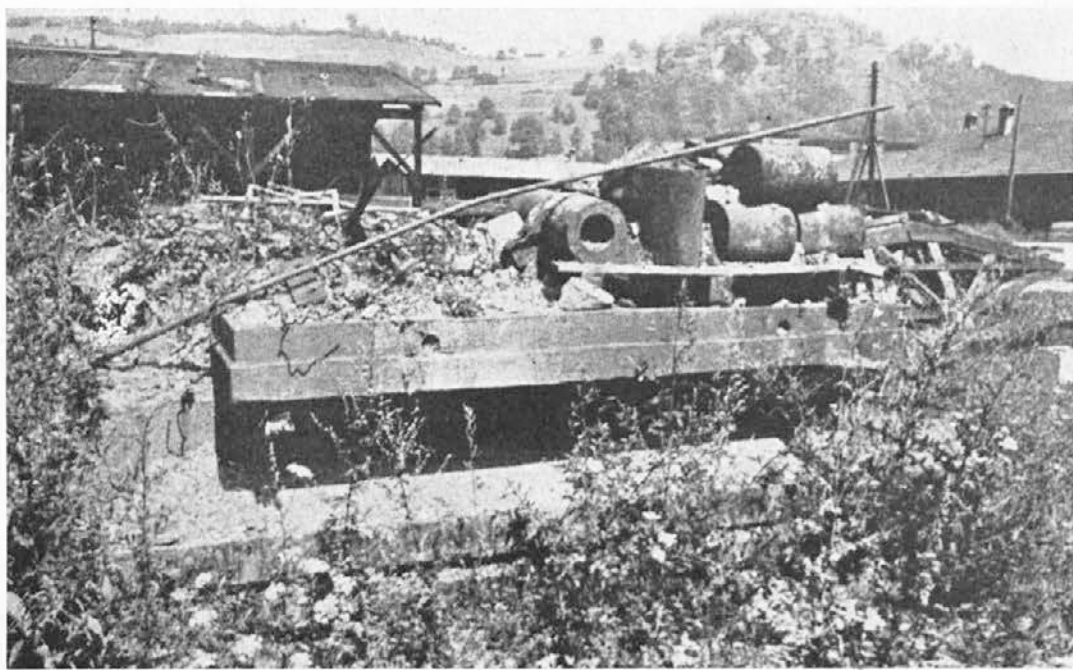
Povišanje bomo v železarni občutili šele 15. septembra, ko bomo plačali po novem stanarini za september, obenem pa še razliko za avgust. Če je pri kom znesek zaradi tega previsok, je krajevna skupnost ta znesek razdelila na več delov. ko

Zdaj je podstavek tudi v redu, celota pa se lepo sklada z okolico

Foto: Z. Vežjak

FOTOKRITIKA

Rezervni deli pri novi valjarni: »Zdaj pa raste grmovje...«

VINKO SEDAR

Nepričakovano nas je pretresla vest, da našega sodelavca Vinka ni več. Bridka smrt ga je iztrgala iz naše sredine. Vedno mirno jezero se je izbralo novo žrtev, našega sodelavca, 21-letnega Vinka Sedarja.

Ves radosten je odhajal na dopust. Na svoji poti je hotel videti čim več, zato si je izbral pravo krožno potovanje. Napotil

se je proti morju, kakor da bo prvič in zadnjič videl njegov čar. Z Reke je zadnjikrat poslal pozdrav domačim, potem pa ga je pot vodila dalje. Na povratku se je ustavil še v Velenju, kjer je hotel izrabiti zadnje dneve svojega oddiha. Žal je usoda hotela drugače. Pri kohanju v Velenjskem jezeru je iz neznanih vzrokov utonil. S tem so utonile tudi vse nade in želje, da bi si skupno s starši zgradil boljši dom, dom lepšega življenja.

V železarni je bil zaposlen v mehanični delavnici, v oddelku rezilnega orodja kot rezkalec. Bil je marljiv delavec in dober tovariš. Kako so ga imeli radi, so sodelavci in sovaščani izpričali, ko so ga v velikem številu spremili na njegovi zadnji poti.

Slovo je vedno težko, še težje pa je slovo od mladega sodelavca, polnega življenja in nad. Vinko, ostal boš med nami v trajnem in lepem spominu.

V imenu sodelavcev — Ivan Strmčnik

Naš upokojenec

Franc Konečnik II., rojen 28. novembra 1909, os. upokojen 13. avgusta 1965. V železarni od 1. marca 1939, v čistilnici

AVGUSTA SO NASTOPILI DELOVNO RAZMERJE

Erik Ott — KV, Jože Knez IV. — PK, Ferdinand Mihev — KV, Viktor Kotnik II. — PK, Drago Klemenc — KV, Andrej Pandev III. — KV, Božidar Hribernik — KV, Stanko Breznik — KV, Franc Lesičnik II. — KV, Mirko Čreslovnik — KV, Leopold Terlav — PK, Miran Kranjc — KV, Ivan Jurkovič — KV, Jože Garmuš — KV, Vincencij Lesičnik — KV, Ferdinand Mak — KV, Ivan Krof — KV, Jakob Knez — KV, Avgust Proprat — KV, Ivan Rožič II. —, Drago Garb — KV, Ivan Gerdej II. — KV, Valentin Brezovnik — KV, Anton Čížek — KV, Roman Pori — KV, Anton Bissako — NK, Štefan Kranjc — NK, Karel Paradiž II. — PK, Štefan Vidovič — NK, Alojz

Trefalt — PK, Anton Markuš — KV, Vinčo Knez — NK, Ivan Skornšek — KV, Rajko Podojstršek — NK, Jože Kotnik — KV, Srečko Verhovnik — NK, Ivan Gačnik — KV, Ivan Ernoič — KV, Ivan Hovnik III. — SS, Milan Derflinger — PK, Florian Hovnik — KV, Žika Novkovič — KV.

ODŠLI SO IZ PODJETJA

Oto Šuler — NK, Prvoslav Djurič — NK, Rudolf Grm — NK, Miodrag Miloradevič — KV, Drago Slemnik — NK, Ivan Brumnik — NK, Milan Čuk — KV, Luka Mavrel — NK, Jože Planšek — PK, Franc Konečnik II. — PK, Alojz Skok — NK, Franc Benedičič — NK, Vinko Sedar — KV, Valentin Vnuk — NK, Edmund Sirec — KV, Gabrijel Polanšek — NK, Jože Mavrel — NK, Viktor Steharnik — NK, Avgust Figeč — KV, Ivo Selak — KV, Ivan Grubišič — NK, Živojin Šimič — NK, Djuro Jurovič — NK, Mirko Kotnik — NK, Drago Svetina — PK, Franc Kos — KV, Martin Sedar — NK, Otmar Čeru — VK, Anton Kaker — KV, Franc Retko — KV, Nikola Mihajl — NK, Marjan Lorenci — SS, Ivan Mave — VK.

Ali znamo slovensko

gre se za denar — gre za denar
izbegavati — bežati pred čim, izmikati se čemu, ogibati se česa
izbija na dan — se kaže, prihaja, udarja na dan
izdobaviti — dobaviti; izdobjava — dobava
izdvojiti — izločiti
izgled — upanje, podoba, videz; za to službo ni izgleda — ni upanja; prošnja nima izgleda — nima upanja, ne kaže na uspeh; izgled mesta — videz, lice, podoba mesta
izmera — miza take izmere — takih mer; škoda v izmeri nekaj milijonov — škoda nekaj milijonov
iznad vrat — nad vrati
izobilje — obilje, obilica, blaga na pretek, udobje, bogastvo
v izogib posledicam — da se izognemo posledicam
iznašati predloge — predlagati, staviti predloge
iznos vseh dohodkov — znesek
igra je lepo izpadla — je uspela, se je posrečila
izpit polagati — delati; na izpitu pasti — pri izpitu pasti
izplen — dobit
izpod te cene — pod to ceno
izračun — izračunanje, račun
izstaviti račun — izdati račun
barva izstopa — je prevsiljiva, prekričeča
izvanreden — izreden, poseben
izvesten — nekateri, neki, določen
izvor energije — vir, izvir
izza vogla — za voglom
jemati v ozir — ozirati se, upoštevati
Joško — Jožko
k prvemu, k drugemu — prvič, drugič
k nogam — peš
kdajkoli — kadarkoli
pokličič nekoga, ki zna — pokličič koga
kinč — okras, nakit